

SMK Friday: En oplevelse af kunst i uformelle og anderledes rammer

Speciale i Kommunikation

Aalborg Universitet København 2016

Jeppe Gjerløv Nørgaard

Vejleder: Morten Søndergaard

SMK Friday: En oplevelse af kunst i uformelle og anderledes rammer

Aalborg Universitet København

Speciale i Kommunikation

10. semester, maj 2016

Vejleder: Morten Søndergaard

Tegn: 93.917

Normalsider: 39

Jeppe Gjerløv Nørgaard

Abstract

Master Thesis, Communication, Aalborg University Copenhagen

Title: SMK Friday: An experience of art in an informal and different experience frame

Experiences amuse, excite, entertain and cause sensations for the participants who partake in them.

A museum, such as Statens Museum for Kunst (National Gallery of Denmark), can utilize experience design to facilitate stimulating experiences involving the visitor.

Such museum experiences can be catalysts for the experienced significance and context of the museum.

One such instrument in the experience, challenging this context, is the aesthetics of it – aesthetics exerting its influence on the visitor.

This can be contributory to the visitor's understanding of the altered context of the museum, compared to the original experience frame.

The experience thereby gains aesthetical value, as it, through stimulation, challenges the visitor's common understanding of the role and function of the museum.

This change will also affect the change of the visitor's behaviour, as the accustomed notion and norm is no longer viable.

This master thesis therefore focuses on how the visitors experience Statens Museum for Kunst, and its SMK Friday event.

SMK Friday is an event utilizing experience design and orchestrating Statens Museum for Kunst in a way that challenges the visitor's concept of the museum experience – Influencing the museum visitor emotionally and mentally.

Entering this new contextual scene with a changed perception of Statens Museum for Kunst, the structure of the experience is generated through an interaction between outer stimuli and the emotional state and expectations of the visitor, as based on earlier experiences and cultural tradition. With these events, Statens Museum for Kunst has created an understanding of the museums activities as well as an experience, infringing on the prevailing ideas and expectations of the visitor.

Indhold

Indledning	6
Specialets problemformulering	8
Litteratur review	8
Hvad er SMK og SMK Friday?	9
Hvad er SMK?	9
Hvad er SMK Friday?	9
Metode	10
Den første SMK Friday	10
Den anden SMK Friday	10
Dan Zahavis fænomenologi	11
Merleau-Pontys fænomenologi som analyseredskab	12
Deltagende observation	13
Det kvalitative interview	14
Konventioner	15
Interviewets Syv Faser	15
Kritisk refleksion over metode	18
Teoretisk begrebsafklaring	19
Gernot Böhme - Fremstillingsmedium og kropslige tilstedeværelse	19
Kropslige tilstedeværelses rum og rummet som fremstillingsmedium	19
Böhmes atmosfære	20
Hvordan jeg bruger Gernot Böhme	21
Oplevelsesdesign	22
Oplevelsesdesign i anvendelse	24
Oplevelsens æstetik	24
Kritisk refleksion over teorier	26
Analyse	29
Observation fra første SMK Friday	30
SMK's oplevelsesmæssige ramme	36
Oplevelsens indvirkning på subjektet	45
Diskussion	49
Konklusion	51

Litteraturliste	53
Bøger	53
Hjemmesider	54

Indledning

Jeg har til dette speciale undersøgt, hvordan Statens Museum for Kunst (SMK) bryder en gængs forestilling for, hvordan museumsbesøg bliver opfattet hos de besøgende. Det har jeg gjort, ved at se på hvordan SMK både iscenesætter deres oplevelsestilbud og hvordan de besøgende bliver aktiveret i oplevelsestilbuddet. Oplevelsestilbuddet jeg har valgt at skrive speciale om, er SMKs arrangement: SMK Friday.

Dette har jeg gjort, ved at se på hvordan SMKs oplevelsestilbud emotionelt og kognitivt påvirker de besøgende med dette fredagsarrangement.

Jeg har forinden påbegyndelsen af dette speciale, været til SMK Friday tre gange tidligere i 2015. Jeg fandt her en interesse i, hvordan SMK Friday som oplevelsestilbud bryder en forestilling, om hvordan et museum også kan arrangere oplevelsestilbud. Jeg blev interesseret i den betydning, SMK Friday har som oplevelse og hvilken effekt det æstetiske og kunstneriske udtryk i oplevelsen har på de besøgende, som oplever SMK Friday.

Ifølge Dorte Skot-Hansen er de statslige museer udfordret af oplevelsesøkonomien (Skot-Hansen, 2013, s. 9, 2013). De danske museer oplever et pres fra andre, mere kommercielle oplevelsesattraktioner og fra et publikum, der i stigende grad ønsker engagerende og sansende oplevelser. Museerne bevæger sig mellem deres primære opgaver som indsamling, bevaring, forskning og at formidle kunst og viden, samt at være en oplevelsesattraktion for de besøgende. Dette prøver de danske museer at efterkomme. Både Glyptoteket, Louisiana og Charlottenborg, har ligesom SMK med deres SMK Friday, deres egne oplevelsestilbud til de besøgende. Louisiana har deres Fredagslounge, hvor der bliver spillet koncerter og Charlottenborg havde den 18. marts PULSAR-festivalen. Dette var et samarbejde med DR Symfoniorkestret og med Kunstakademiets billedskoler. Festivalen fandt sted 9.-18. marts 2016 med koncerter på musikkonservatoriet og udstilling i Kunsthallen på Charlottenborg.

Nedskæringer og besparelse i offentlige udgifter til museer har betydet, at Nationalmuseet og SMK har fået lov til at indføre entrébetaling. SMK indfører entrébetalingen fra den 1. juni 2016. Siden 2006 har disse statslige museer haft fri entré¹. Dette kan bevirke at museerne bliver ramt af en markedsorientering og dermed kommer til at indgå i konkurrence med andre oplevelsesattraktioner,

¹ DR (<http://www.dr.dk/nyheder/kultur/kunst/snart-er-det-slut-med-gratis-entre-paa-af-landets-stoerste-museer>)

som f.eks. Zoo og andre forlystelsesparker. Kampen om publikum er steget og også de statslige museer skal deltage i denne konkurrence om de besøgende (Skot-Hansen, 2013, s. 12).

Denne ændring i museernes virke, kan komme til udtryk i en ny forståelse af museets rolle, hvor forholdet mellem formidling og oplevelse bliver ophævet i en ny forståelse for, hvad museerne kan tilbyde af oplevelser.

Denne nye forståelse udtrykker den amerikanske professor i Performance Studies Barbara Kirschenblatt-Gimlet som et paradigmeskifte inden for museologien. Museerne er gået fra en formidlings til en performativ museologi. Denne nye forståelse og museologi betegner hun som museumsteater, der sætter følelsesmæssigt engagement og iscenesættelse i centrum (Skot-Hansen, 2013, s. 13). Målet med dette er oplevelse, hvilken hun definerer som det følelsesmæssige, somatiske og emotionelle engagement. Ifølge Christian Jantzen, Mikael Vetner og Julie Bouchet (Oplevelsesdesign, 2012) er der tre måder, hvorpå museet eller oplevelsesstedet kan gøre sig gældende i forhold til de andre konkurrenter:

- Man kan skabe teknologisk fornyelse og dermed få et forspring.
- Man kan sænke prisen og håber på derved at kunne øge salgsvolumen.
- Man kan levere noget "ekstra", som konkurrenterne ikke tilbyder.

(Jantzen et al., 2012, s. 18)

SMK benytter denne sidste mulighed. SMK skaber med deres SMK Friday et oplevelsestilbud, som iscenesætter og aktivere den besøgende. Museet bliver hertil forvandlet til et rum, som påvirker og stimulerer, den måde vi agere på. De tiltag som SMK blandt andet gør brug af er art talks, rundvisninger, dj og kunstvideoer.

Med afsæt i teorier om oplevelsesdesign og ud fra et individorienteret syn, hvor det er den enkelte besøgendes oplevelser, der bliver analyseret, vil jeg sammenfatte ovenstående til dette speciales problemformulering.

Specialets problemformulering:

Hvilken oplevelsesmæssige ramme sætter Statens Museum for Kunst med deres arrangement SMK Friday og hvilken indflydelse har SMKs arkitektoniske udformning samt oplevelsens æstetik på den aktive besøgende?

Litteratur review

Til dette litteraturreview vil jeg præsentere teorier om oplevelsesdesign. Jeg vil komme ind på nogle af de første teorier inden for oplevelsesdesign og vise, hvordan de første tanker om oplevelsesdesign, har ændret sig fra at se de besøgende som passive individer, til aktive brugere af oplevelsestilbud.

B. Joseph Pine og James H. Gilmore (The experience economy – work is theatre & every business a stage, 1999) var nogle af de oplevelsesteoretikere som introducerede begrebet oplevelsesøkonomi. Dette blev beskrevet i deres værk The experience economy fra 1999. Omdrejningspunktet for deres oplevelsesdesign er deres teatermetafor. Med metaforen mener de, at virksomheden skal ses som en scene, de ansatte i virksomheden er skuespillere og de besøgende er passive tilskuere.

Virksomheden er her en teatergruppe, der spiller oplevelsen på en scene foran et kropsligt passivt publikum af kunder (Pine & Gilmore, 1999, s. 2). Hos Pine og Gilmore er oplevelser, de minder som den besøgende tager med hjem. Oplevelser skyldes, at producenten har iscenesat sit produkt, så det huskes og værdsættes bagefter. Oplevelsesøkonomi går, ifølge Pine og Gilmore, ud på at enhver virksomhed skal skabe varer, der er unikke for den enkelte besøgende. Modsat Pine og Gilmores teori om et passivt publikum er Jantzen et al. (Oplevelsesdesign, 2012), mere interesseret i at finde ud af hvordan de mentale processer aktiveres, når individet oplever (Jantzen et al., 2012, s. 26).

Jeg vil senere i diskussionsafsnittet diskutere den første generations oplevelsesteoretikere (Jf. Pine & Gilmores teori). Til det vil jeg sætte Pine og Gilmores teorier op imod Jantzens et al. teorier (Oplevelsesdesign, 2012) om oplevelsesdesign, for at undersøge hvilken betydning den involverende og sansende oplevelser har, på de som tager del i oplevelsesattraktioner og steder med involverende oplevelser.

Hvad er SMK og SMK Friday?

Forinden metodeafsnittet vil jeg i det følgende afsnit sætte rammen for, hvad Statens Museum for Kunst (SMK) er og de praktiske forhold, for deres arrangement for SMK Friday.

Hvad er SMK?²

SMK er Danmarks største kunstmuseum og her præsenteres dansk og international kunst fra den tidligste renæssance til den nyeste kunst. Intet andet dansk museum fremviser en så righoldig og varieret kunstsamling. SMK er særligt kendt for sin samling af dansk guldalder-kunst, hvilken er Danmarks mest omfattende samling af dansk samtidskunst. Derudover holder SMK særaftener med foredrag, optrædener, koncerter, art talks, film, kreative værksteder og omvisninger.

Hvad er SMK Friday?³

SMK Friday er et arrangement, som SMK holder syv fredage om året fra kl. 16-22. SMK Friday er gratis og åbent for alle. Til SMK Friday er det muligt at gå på opdagelse på SMK efter lukketid og udforske kunsten i uformelle og anderledes rammer. Her kan man bl.a. opleve kunsten, den aktuelle udstilling, art talks, musik og film m.m.. Programmet for dagens SMK Friday ændrer sig fra gang til gang, men kunst, dj, art talk, fredagsbar og gadekøkken er en fast del af SMK Friday.

Se bilag 1 for aftenens program for de dage, jeg foretog mine undersøgelser.

Til at finde ud af hvordan de besøgende oplever SMK Friday, vil jeg her præsentere de metoder og den videnskabelige tilgang, jeg har gjort brug af. Dette afsnit inkluderer den praktiske tilgang til indsamling og håndtering af empiri. Indledningsvis vil jeg præsentere de to SMK Fridays arrangementer, jeg deltog i og hvilke videnskabelige metoder, jeg har gjort brug af, under hvert af mine besøg. Dette afsnit inkluderer min brug af fænomenologien, deltagende observation og kvalitative interview. Til dette speciale er det de besøgendes vurdering og fortolkning af objektet SMK Friday, som med deres førstepersonperspektiv, vil kunne give mig den fornødne indsigt i deres opfattelse af SMK Friday. Metodisk retter jeg fænomenologien mod en kvalitativ forskningsmetode, der vil søge at inddrage de besøgendes subjektive perspektiv gennem interviews.

² Statens Museum for Kunst: <http://www.smk.dk/besoeg-museet/praktisk-information/>

³ Statens Museum for Kunst: <http://www.smk.dk/besoeg-museet/smk-fridays/>

Metode

Jeg vil her redegøre for de metodiske og videnskabelige overvejelser, jeg har haft i forbindelse med dette speciales tilblivelse. Afsnittet indeholder mine fænomenologiske tilgange, deltagende observation og det kvalitative interview. Eftersom jeg er interesseret i at undersøge, ud fra et individorienteret tilgang, hvordan de besøgende oplever SMK Friday, har jeg under dette speciales tilblivelse, arbejdet med en fænomenologisk tilgang. Jeg har til dette speciale gjort brug af deltagende observationer til et SMK Friday arrangement (den 19/2 2016) og kvalitative interview af de besøgende til det efterfølgende SMK Friday arrangement (den 18/3 2016).

Den første SMK Friday

Til det første SMK Friday arrangement, gjorde jeg brug af en ustruktureret observation. Med afsæt i Søren Kristiansen & Hanne Kathrine Krogstrup (Deltagende observation, 2009), som arbejder ud fra en fænomenologisk tilgang, har jeg ud fra deres teori, arbejdet fænomenologisk med empiriske overvejelser frem til analysen. Jeg ville med min deltagende observation 'tage pulsen' på SMK Friday. Jeg havde derfor valgt et tidspunkt at gøre dette på. Min deltagende observation blev foretaget mellem kl. 19-20. Målet var her at undersøge, med en eksplorativ tilgang, hvordan SMK Friday som arrangement, påvirker de besøgende og hvordan kunsten hos SMK og det æstetiske udtryk, blev en del af den samlede oplevelse. Min metode til dette, var en ustruktureret tilgang, hvor jeg ikke søgte noget bestemt, men med en eksplorativ tilgang, observerede SMK Friday og de besøgende til dette arrangement. Min eksplorative observation skulle fungere som afsæt i de interviews af de besøgende, som skulle finde sted ved det næstkommende SMK Friday arrangement.

Den anden SMK Friday

Til den anden SMK Friday jeg deltog i, havde jeg forberedt et kvalitativt forskningsinterview. Som afslutning på denne fænomenologiske undersøgelse, interviewede jeg fem personer (tre kvinder og 2 mænd) denne SMK Friday (18/3 2016). Se bilag 2 for de transskriberede interviews. Mit andet besøg til et SMK Friday arrangement, var derfor med henblik, at indsamle kvalitative data, i form af en række interviews, som ville give mig et indblik i de besøgendes refleksioner og overvejelser i forhold til SMK Friday som arrangement og oplevelsestilbud. Ligeledes hvordan de besøgende lader sig påvirke af den oplevelsesmæssige ramme, herunder hvilken rolle oplevelsens æstetik har.

I det følgende afsnit vil jeg præsentere, hvordan jeg har valgt at gøre brug af fænomenologien. Jeg har valgt at bruge fænomenologien både som videnskabsteori og som redskab til analysen. Jeg vil i følgende afsnit præsentere min overordnede forståelse af fænomenologien. Til det har jeg valgt Dan Zahavis fænomenologi som den overordnede ramme for min videnskabelige tilgang. Derudover har jeg valgt at tilknytte Maurice Merleau-Ponty kropslige fænomenologi, som en anden vinkel på min overordnede forståelse af fænomenologien. Dette har jeg gjort, da Merleau-Pontys syn på fænomenologien er rettet mod kroppen. Jeg vil med Merleau-Ponty kropslige fænomenologi se på, hvordan de besøgende agere som individer under en oplevelse som SMK Friday og hvordan de evner en refleksiv tænkning over det, som de oplever på egen krop. Med Merleau-Pontys fænomenologi, vil jeg undersøge, hvordan kroppen, her forstået som de besøgende, oplever SMK Friday.

Dan Zahavis fænomenologi

Fænomenologi betyder bogstavelig talt videnskab om fænomenerne. Et fænomen, som f.eks. en oplevelse, er genstanden som viser sig, som det fremtræder for os (Collin & Køppe, 2014, s. 196). Fænomenet er det, som viser sig overfor individet, her forstået som de besøgende.

Fænomenologien kan, mere generelt antaget, betragtes som en analyse af genstandenes forskellige fremtrædelsesformer og i tilknytning hertil, som en refleksiv undersøgelse af de forståelsesstrukturer, som tillader genstandene at vise sig, som det de er.

Fænomenologien vil hævde at verden, som fremtræder for os, i vores perception eller i de videnskabelige analyser, er den eneste virkelighed der eksisterer. Fænomenologien er ikke blot en teori om hvordan fænomenerne fremtræder. Hvordan en genstand fremtræder, er ikke genstanden uvedkommende. Ønsker vi at forstå genstandens natur, bør vi derfor interessere os for den måde, som fremtræder på. Genstanden er ikke skjult bag fænomenet, men udfolder sig netop heri (Collin & Køppe, 2014, s. 128). Har vi at gøre med fremtrædende genstande, som bliver erfaret, bedømt, værdsat, vurderet etc., så bliver vi ført til de perception og domsvurderinger etc., som de fremtrædende genstande må forstås i relation til (Collin & Køppe 2014, s. 129).

Fænomenologien retter sig mod et førstepersonperspektiv og om at gå til sagen selv (Collin & Køppe, 2014, s. 190). Ifølge Husserl skal man som fænomenolog, vende sig mod sagen selv og ikke fortabe sig i spekulationer og teoretiske konstruktioner (Collin & Køppe, 2014, s. 122). At

vende tilbage til fænomenet selv, er at vende tilbage til den verden, som ligger forud og er en forudsætning for videnskabelig begrebsliggørelse. Videnskaben søger at gøre os til genstande i verden, der kan forklares af objektiverende teoridannelser. Men som Merleau-Ponty påpeger, så bør vi ikke glemme, at vores viden om verden, herunder vores videnskabelige viden, udspringer fra et førstepersonsperspektiv og at videnskaben uden dette, ville være meningsløs (Collin & Køppe, 2014, s. ibid).

I forlængelse af Dan Zahavis fænomenologi, vil jeg i følgende afsnit gøre rede for Merleau-Pontys fænomenologi. Som sagt bruger jeg Merleau-Pontys fænomenologi som analyseredskab.

Merleau-Pontys fænomenologi som analyseredskab

Merleau-Pontys hovedværk hedder *Perceptionens fænomenologi* (Egebak, 1964, s. 34). I dette analyserede han, hvordan kroppen agere og ikke bevidstheden som den basale intentionalitetsform. I modsætning til René Descartes forstod Merleau-Ponty ikke bevidstheden ud fra et ”jeg tænker, altså er jeg” men ud fra et ”jeg kan”. Med dette udgangspunkt ser Merleau-Ponty mennesket, der som noget sekundært får evnen til refleksiv tænkning (Merleau-Ponty, 1969, s. 26).

Merleau-Ponty afviser Descartes' ”jeg tænker, altså er jeg” og hævder, at vi ikke eksisterer, fordi vi tænker, men fordi vores egen krop og kropslige ageren bliver en væren-i-verden. Med andre ord kan vi ikke være i verdenen uden en krop. Selvet er også kropsligt og den reflekterende bevidsthed kan, som en del af kroppen fortælle, at det er min krop (Olesen, 2002, s. 35).

Kroppen får gennem erfaringer tillært rutiner og vaner. Disse erfaringer leder os på vej i de fleste almindelige gøremål, og det er først ved brud på disse rutiner og vaner, som f.eks. oplevelser der bryder en forventning, at refleksionen træder til. I kraft af vores kropslige ageren, har vi i almindelighed en naturlig omgang og erkendelse af verden. Et eksempel vil f.eks. være, hvis vi åbner en dør til et ukendt rum og går ind, føler vi intet behov for at undersøge, om rummet har et gulv. Dette skyldes at perceptionen er kropsligt rettet mod omgivelserne. Det er en aktivitet, der for det meste er naturlig og ureflekteret (Brinkmann & Tanggaard, 2010, s. 191). Ifølge Merleau-Ponty er perception ikke noget, et subjekt gør. Ved at oversætte Merleau-Pontys fænomenologiske tanke, er perception kendetegnet ved, at den sansemæssige erfaringer sker i jeg'et.

Merleau-Pontys erkendelsesteoretiske udgangspunkt er centreret om en individpraksis og ageren i verden (Olesen, 2002, s. 30). Subjektet er med dens kropslige placering i verden, en del af verden

og nærværende for andre i verden. Kroppen er for Merleau-Ponty kontakten til verden - og samtidig kontakten til bevidstheden. Merleau-Ponty vil sætte fokus på kroppens væren og verdens samspil i situationen og forsøge at beskrive denne oplevelse fænomenologiske (Olesen, 2002, s. 31).

Jeg vil med den fænomenologiske videnskabsteori overføre denne tradition til en praksis, for at undersøge hvordan de besøgende oplever SMK Friday. Konkret har jeg gjort brug af deltagende observation og et kvalitativt interview.

Deltagende observation

Observationer i videnskabeligt arbejde kan inddeles i to kategorier; laboratorieforsøg og feltarbejde (Kristiansen & Krogstrup, 2009, s. 47), hvor jeg selv sagt ønsker at gøre brug af sidstnævnte, da jeg befinder mig i et 'naturligt miljø' på SMK og ikke har ambitioner om at lave et opstillet forsøg. Feltarbejde omtales også som det, at observere sociale aktører i deres naturlige omgivelser. Dette indebærer, i modsætning til en kunstigt skabt kontekst, at konteksten allerede eksisterer, inden jeg som forsker, træder ind i den. Jeg er til stede på feltets præmisser, og indstillet på uforudsigelige hændelser. Med feltarbejde eksisterer der yderligere to underkategorier; en hvor relationen mellem felt og forsker er ustruktureret, og en hvor den er struktureret (Kristiansen & Krogstrup, 2009, s. 46). Som eksempel vil et standardiseret observationsskema, hvor man på forhånd har besluttet, hvilken adfærd man vil observere og hvordan, være koblet til den strukturerede tilgang. Det ustrukturerede feltarbejde forsøger at kortlægge de subjektive fænomeners fremtræden i den sociale kontekst, som man undersøger. Det strukturerede feltarbejde kan betegnes som en kvantitativ metode, hvor de genererede data kan generaliseres og omsættes til statistisk viden. Det har sin styrke, idet arbejdet tilstræber objektivitet. Observationer står sjældent alene i empiriindsamlingen, men vil ofte være en integreret del af en sammensat metodisk praksis, hvor f.eks. deskriptive observationer og interview kan være dele af empiriindsamlingen (Kristiansen & Krogstrup, 2009, s. 44). Som tidligere beskrevet, foretog jeg efterfølgende interviews af udvalgte besøgende den 18/3 2016.

I forlængelse af den deltagende observation, foretog jeg efterfølgende et kvalitativt interview af de besøgende. Dette afsnit præsenterer det kvalitative interview og dets konventioner, interviewets syv faser og en kritisk refleksion over de valgte metoder, til dette speciale. Med udgangspunkt i min

kvalitative undersøgelser, udarbejdede jeg en spørgeguide til mine interviews. Jeg har designet spørgeguiden efter Steinar Kvale og Svend Brinkmanns syv faser (Interview, 2009), Merleau-Pontys fænomenologi og Jantzen et al. (Oplevelsesdesign, 2012). Dette har jeg gjort, for at bevare fokus på problemformuleringen.

Det kvalitative interview

Inden selve interviewet bliver præsenteret, vil jeg gøre rede for interviewets forudsætninger. Interview af mennesker kan give forskeren adgang til deres oplevelser af forskellige fænomener i deres livsverden. Det er Husserl som præsenterer begrebet livsverden. Livsverden er en forudsætning for andre erfaringer og det livsverdenen, som er vores virkelighed, den virkelighed vi kan erfare. Når vi oplever noget, er det afgørende, at tage udgangspunkt i den virkelige verden, for at kunne beskrive disse fænomener, som de fremtræder for subjektet (Brinkmann & Tanggaard, 2010, s. 187). Det kvalitative interview kan fra dette perspektiv ses som en virkeliggørelse af Merleau-Pontys syn på en fænomenologisk videnskab med udgangspunkt i den primære oplevelse af verden. Det kvalitative interview giver forskeren mulighed for at forstå personers oplevelser af deres livsverden. Der tilstræbes med interviewet, at komme så tæt på interviewpersonens oplevelser som muligt. Den fænomenologisk orienterede forsker, vil søge præcise beskrivelser af, hvordan bestemte fænomener opleves fra et førstepersons-perspektiv.

Jeg ser det kvalitative interview, som tidligere beskrevet, som sidste del af min empiriindsamling. Formålet med dette, er at få et indblik ind i de overvejelser, de besøgende gør sig, i forhold til oplevelsen hos SMK. Derudover forventede jeg, at deres beretninger, ville give mig en mere dybtgående mulighed, for at forstå SMK Friday, som en oplevelse ud fra de besøgendes egne præmisser, samt hvordan de reflekterede over deres egen adfærd i kontakten med de tilbud som SMK Friday gav dem.

Interviewene blev optaget og senere transskriberet til analytisk bearbejdelse. Ved at sammenligne mine interviews fandt jeg ligheder og forskelle, som muliggjorde, at bestemte mønstre kunne træde frem i de besøgendes fortællinger og refleksioner. På denne måde kunne jeg, med afsæt i mine teorier, bruge det kvalitative interview til at sige noget mere generelt om, hvordan SMK Friday påvirker de besøgende i mødet med SMK Friday.

Konventioner

For at skabe overblik over transskriptionen, er det vigtigt at præcisere, hvem der taler, og hvornår der bliver sagt noget. I henhold til mine konventioner, har jeg besluttet kun at bruge små bogstaver samt at undlade grammatiske tegn, da jeg ønsker at undgå unødvendige tolkninger. Ligeledes laver jeg linjeskift, når en af de besøgende, eller undertegnede, kommer med en ny ytring. I min empiri, de kvalitative interviews, optræder 5 informanter. 2 mænd og 3 kvinder. Disse fem personer optræder således i transskriptionen: Den første mand (**M1**), den første kvinde (**K1**), den anden mand (**M2**), den anden kvinde (**K2**) og den tredje kvinde (**K3**). Jeg optræder under mit eget navn. Derudover har jeg nummereret linjerne, så jeg hurtigt kan danne overblik og henvise tilbage til transskriptionen i analysen (se bilag 2).

For at tydeliggøre mine konventioner for transskriptionen, vil jeg her komme med et eksempel fra transskriptionen:

1. Jeppe: Hvad fik dig til at besøge SMK Friday?
2. K2: Ed Atkins
3. Jeppe: Hvorfor lige præcis?
4. K2: Jamen jeg synes han er en interessant kunstner og været inde og se hans udstillinger.

Interviewets Syv Faser

Før jeg gik i gang med min interviewundersøgelse, gennemgik jeg hele forløbet med udgangspunkt i Steiner Kvale & Svend Brinkmans syv faser (Interview, 2009, s. 122). Disse faser vil her blive gennemgået, samt særlige udfordringer og overvejelser, jeg har gjort mig, under hver kategori. Jeg har valgt en semi-struktureret tilgang til det kvalitative interview, hvor jeg til at begynde med i interviewet kunne forholde mig eksplorativt i forhold til undersøgelsens fokus; hvordan de besøgende oplever SMK Friday.

Tematisering

I denne første fase handler det om, at få formuleret undersøgelsens formål så klart som muligt (Interview, 2009, s. 122). Jeg vidste til at begynde med, at jeg ville undersøge, hvordan de besøgende oplever SMK Friday. Efter min observation den 19. februar blev dette kun forstærket, da de observationer jeg gjorde, under denne SMK Friday forstærkede mine antagelser for, hvordan de besøgende ville opføre sig. Jantzen et al. (Oplevelsesdesign, 2012) gav mig en forståelse af

oplevelsens forskellige niveauer, som jeg kunne benytte til at nå frem til de spørgsmål, som interviewet skulle indeholde;

1. Hvad fik dig til at besøge SMK Friday
 - Er det første gang du er her?
 - Hvilke forventninger har du til SMK Friday?
2. Hvilke af SMK Fridays arrangementer har du gjort brug af?
 - Hvad var dit indtryk?
 - Var det som du havde forventet? Eller blev du overrasket over noget?
3. Som oplevelse og sted, hvilken oplevelsesmæssig ramme syntes du at SMK sætter for et arrangement som dette?
4. Hvordan adskiller SMK Friday sig fra andre oplevelsestilbud?
5. Hvad tror du denne oplevelse kommer til at betyde for dig, når du forlader SMK Friday?
6. Hvad er din mening om SMK Friday?

Design

Designet indebærer tilrettelæggelsen af hele interviewforløbet, og dette var en løbende proces, hvor jeg overvejede og tilpassede selve udførelsen af interviewet (Interview, 2009, s. 122).

Interview

Her udføres selve interviewet og der reflekteres over interviewer-informant forholdet (Interview, 2009, s. 122). Jeg lavede en praktisk interviewguide, hvor spørgsmålene stod skrevet ned i en overskuelig rækkefølge. Jeg har reflekteret over, hvilken betydning min rolle som interviewer, kunne have for den data, jeg fik ud af interviewene, samt hvad jeg kunne gøre for at modvirke den indflydelse, jeg som autoritet, kunne have på informanternes svar.

Det var et valg at indlede interviewet med de undersøgende og afklarende spørgsmål, som spiller bolden over til informanterne og giver dem plads til at udtrykke, hvad de nu engang oplever. Havde jeg valgt at begynde med SMK som oplevelsessted, kunne jeg have risikeret at de efterfølgende svar om oplevelsen mere generelt ville blive 'farvet' af SMK som institution. Derfor fungerede det bedre at

vente til de sidste spørgsmål, med at afsløre det mere konkrete formål over for mine informanter; hvordan de oplevede SMK Friday.

Transskription

Jeg har transskriberet interviewene (se bilag 2). Da det var informanternes egne fortolkninger og forståelser af deres erfaring, jeg var interesseret i, så jeg ingen grund til at medtage pauser, som det f.eks. gøres ved konversationsanalyse. En simpel transskription, uden komma eller punktum virkede mest oplagt, som en slags strøm af den enkeltes erfaringer, som jeg kunne dykke ned i.

Transskriptionerne repræsenterer dataene, som skal bearbejdes i analysen. Transskriptionerne vil være et redskab til bedre at kunne arbejde med de mundtlige data, og skabe overblik over den optagne interaktion.

For at fastholde detaljer fra det talte sprog i de kvalitative interviews, vil jeg benytte transskription (Interview, 2009, s. 122). Formålet med at transskribere, er at komme så tæt på mine interviews, som de oprindeligt tager sig ud. Det vil jeg gøre ved at inkludere, så mange af de ytringer som muligt, der bliver sagt undervejs, i de forskellige interviews. Et af de centrale aspekter i processen er gentagen gennemlytning af empirien, da det giver mulighed for at blive bekendt med optagelserne helt ned til mindste detalje. Det betyder også, at jeg vil have mulighed for at høre, tolke og fokusere på steder i de optagne interviews, som har relevans og indhold, når jeg skal besvare min problemformulering.

Analyse

I denne fase udvælges teoretiske modeller til at udfører analysen, og selve analysen påbegyndes (Interview, 2009, s. 122). Allerede inden jeg gik i gang med selve analysen, var jeg nået frem til et teoretisk fundament, som spørgsmålene og de efterfølgende svar skulle forstås på baggrund af. Jeg vurderede, at den overordnede strukturerende ramme skulle være Jantzen et al. teori om oplevelsers forskellige niveauer og Gernot Böhmes teorier om de besøgendes kropslige tilstedeværelse og oplevelsesrummet som fremstillingsrum (Atmosfære, 2007). Disse teorier, måtte derfor afspejles, både i de spørgsmål jeg valgte at stille informanterne, samt den måde jeg greb analysen an på, i selve opgaveskrivningsfasen.

Verifikation

I denne fase samles trådene i analysen, og det afgøres, hvor konsistente eller inkonsistente resultaterne er (Interview, 2009, s. 122). Hvis der er nogle stærke mønstre og forbindelser, som træder frem igen og igen, kan det være et tegn på at undersøgelsen har en høj grad af reliabilitet, hvilket vil sige, at man kan regne med de resultater, den har bragt frem i lyset. Derudover er det

også vigtigt, at fastslå om undersøgelsen rent faktisk undersøger det, den har sat som sit formål. Spørgsmålene og svarenes relevans for problemstillingen er her, en afgørende faktor, samt hvad analysen på baggrund af dette søger at påvise.

Rapportering

Allerede inden jeg udførte interviewet, havde jeg gjort mig overvejelser om den endelige afrapportering. Her blandt andet det etiske aspekt i, at informanternes beretninger kunne læses i rapporten. Dog vurderede jeg ikke dette som havende voldsom stor betydning, da oplevelser på et kunstmuseum generelt ikke er et særligt personfølsomt emne. Jeg sørgede trods dette, alligevel for at informere mine informanter, om at deres udtalelser ville blive gengivet anonymt.

Kritisk refleksion over metode

Jeg vil her reflektere over mine metodiske valg. Jeg ville ikke i opstarten af empiriindsamlingen, tage udgangspunkt i en standardiseret observationsguide, da jeg med fare for at mine observationer til dette speciale, vil blive for snævret og jeg dermed ikke får øje på interessante fænomener. Et kritikpunkt er at forskeren kan være selektiv i sin empiri, hvilket kan udelukke relevant data, hvilket måske, kunne have bidraget med en anden viden eller et andet perspektiv.

Teoretisk begrebsafklaring

Jeg vil her præsentere de teorier, jeg har valgt at inddrage til dette speciale. Afsnittet indeholder teorier om rum, atmosfære, æstetik og oplevelsesdesign. Med den tyske filosof Gernot Böhmes teorier vil jeg komme ind på rum og atmosfære. Min orientering indenfor oplevelsesdesign er med afsæt i Jantzen et al. Oplevelsesdesign (2012). Mit teoretiske ståsted inden for æstetikken inkluderer Jantzen et al., og Jørgen Stiegels teori om æstetik (Oplevelsesøkonomi – vinkler på forbrug, 2007). Slutteligt vil jeg komme ind på en kritik og videreudvikling af oplevelsesdesign i dette afsnit.

Gernot Böhme - Fremstillingsmedium og kropslige tilstedeværelse

Böhmes teorier om rum og atmosfære, er udover Jantzen et al. teori om oplevelsesdesign, en af de primære teorier, jeg gør brug af i dette speciale. Indledningsvis vil jeg komme ind på Böhmes teori om rum. Her under hvordan, de besøgende indfinder sig i et rum og rummet som fremstillingsmedium. Rum er her ment, som det sted, hvor oplevelsestilbuddet finder sted. Jeg vil til slut i dette afsnit, komme ind på, hvordan jeg bruger Böhme i analysen.

Kropslige tilstedeværelses rum og rummet som fremstillingsmedium

Ifølge Böhme præsenterer rum sig som det umiddelbart fremstår. Der eksisterer to forståelser for rum: den kropslige tilstedeværelses rum og rummet som fremstillingsmedium. Böhme mener, at den kropslige tilstedeværelses rum er afgørende for vores kropslige eksistens, eftersom det at være kropsligt til stede, ifølge Böhme betyder, at man befinder sig i nogle omgivelser. Den kropslige tilstedeværelse skal opfattes som en form for væren, der er placeret blandt andre ting. At være et sted betyder at befinde sig i nogle omgivelser med ting, der opleves som et ydre (Böhme, 2007, s. 10). Rummets afgørende funktion ligger i, at de kan tjene som fremstillingsmedium for forholdet mellem en mangfoldighed af genstande. Ifølge Böhme arbejder fænomenologien med rummet, som den kropslige tilstedeværelsesrum.

Det kropslige tilstedeværelses rum er det rum, hvori vi hver især kan opleve vores kropslige eksistens (Böhme, 2007, s. 13). For subjektet er det afgørende, at være involveret i rummet. Böhme betegner også den kropslige tilstedeværelses rum som kropsrummet. Kropsrummet er den måde, som subjektet er her på, og den måde subjektet ved, hvad der er, udover sig selv. Til kropsrummet hører der tre rum til, som subjektet kan ind træde ind i. Dem betegner Böhme som et handlingernes, stemningernes og sansningernes rum (Böhme, 2007, s. 14). Handlingernes rum er

rummets fysiske ramme og det her at kroppen kan blive aktiveret og på egen hånd handle, inden for de fysiske rammer. Stemningens rum er et atmosfærisk rum. Det vil sige en bestemt følelsesmæssig tone, der trænger igennem nogle særlige omgivelser og det er også den atmosfære, som breder sig i rummet og som subjektet deltager i, i kraft af sin stemning. Sansningernes rum er subjektets tilstedeværelse blandt de ting som måtte være i rummet.

Böhmes atmosfære

Ifølge Böhme siger vi, at rummet har en atmosfære. Det gør vi på baggrund, at vi opfatter rummet på en bestemt måde. Et begreb som atmosfære, giver en forståelse af den følelsesmæssige påvirkning, et rum kan have. Rum og den arkitektonisk udformning ændrer den kropslige tilstedeværelses og den måde, som subjektet befinder sig på i rummet.

Tredimensionelle objekter som f.eks. rum og bygninger, kommunikerer på mange måder, ikke blot i kraft af den arkitektoniske udformning, men også i form af lyde, dufte, temperaturen og indretningen. Disse forhold som et rum tilbyder, fordrer en bestemt adfærd og erkendelse hos de mennesker, som måtte være i rummet. Erkendelse er sansning og i den stimulus, ligger der en sanselig egenskab, som i en fysisk udstrækning begrænser sig til oplevelser hos subjektet i kontakten med genstandene og de materielle artefakter i rummet. Den materielle verden er en iscenesat verden. Den kommunikerer med en hensigt som påvirker vores adfærd, som når vi f.eks. går på museum. Kunst på kunstmuseer er ikke tilfældigt stillet. Det er opdelt efter kategorier. Det kan være opdelt kronologisk eller efter tema osv. Der er indlejret en intention i den kommunikative praksis, som museet har valgt med den måde som kunsten er placeret på. Denne intention kan være at lede de besøgende rundt på museet. Denne intention påvirker sanserne hos de besøgende og dermed adfærdspåvirkende. Kunsten og æstetik kan ikke tale et sprog i almindelig forstand, men alligevel taler det til os. Det taler til os, ved at påvirke vores følelser og vores adfærd (Bille & Sørensen, 2012, s.104). Ifølge Böhme er atmosfære en integreret del af interaktionen mellem mennesker og materiale: intet menneske befinder sig et sted uden atmosfære, uanset om der er tale om atmosfærer med positive eller negative associationer. Atmosfære kan bestegnes som en vag følelsesbetonet fornemmelse, som muligvis ikke artikuleres verbalt, men sanses mere eller mindre diffust. Atmosfære er for Böhme produktet af subjektive erfaringer af en objektverden, men atmosfære bliver altid følt og Böhme hævder, at atmosfære er manifestationer af subjektets og objektets samvær (Bille og Sørensen, 2012, s. 106). Derfor bliver det også et spørgsmål om, hvordan ting, her forstået som de tiltag SMK tilbyder de besøgende, og menneskene er til stede i de

rum, som Böhme benævner. Ifølge Böhme bliver atmosfæren i sociale sammenhænge brugt til at fremhæve aspekter af den materielle verden. Dette muliggøre ikke blot, at vi ser en genstand, men også at vi bliver bragt i en tilstand. Som oplevelsestilbud kan SMK derfor iscenesætte en ønsket atmosfære. Böhmes atmosfærebegreb giver nogle perspektiver til at undersøge relationen mellem mennesker og genstand der afstedkommer emotionelle erfaringer. Genstande i et rum kan forekomme overvældende, eller andre menneskers stemninger kan dominere en situation og ens egen sindsstemning kan tone rummet. Relation mellem subjekt og objekt kan med studier af atmosfæren give os en indgangsvinkel til en verden af udtalt kulturelle normer og værdier.

Eftersom Böhmes teorier om rum, den kropslige tilstedeværelse og atmosfære er en af de primære teorier til dette speciale, vil jeg her præsentere, hvordan jeg har valgt at benytte disse teorier i analysen.

Hvordan jeg bruger Gernot Böhme

Jeg vil ud fra Böhmes teorier om rum, æstetik, kropslige tilstedeværelse og rummet som fremstillingsmedium, implementere disse begreber til et begrebsapparat, som vil blive brugt i analysen. De teorier jeg benytter i analysen er, rummets virke som fremstillingsmedium, den kropslige tilstedeværelse og kropsrummet.

Til rummets virke som fremstillingsmedium er det rummets atmosfære, oplevelsens æstetik og den sociale adfærd, som bliver påvirket under en ændret oplevelsesmæssig ramme.

Til den kropslige tilstedeværelse og kropsrummet ser jeg de besøgende som handlende og sansende subjekter. Jeg bruger Böhmes kropslige tilstedeværelse til at se, hvordan subjektet oplever sin egen kropslige tilstedeværelse under et SMK Friday arrangement.

Derudover gør jeg brug af Böhmes 'kropsrummet', som indeholder tre rum.

- Handlingernes rum: er hvordan kroppen kan agere under rummets fysiske ramme.
- Stemningens rum: er et atmosfærisk rum, hvor en bestemt følelsesmæssig tone gennemtrænger omgivelserne og det er også den atmosfære som subjektet deltager i.
- Sansningernes rum: er subjektets tilstedeværelse blandt de ting og materialitet, som måtte være i rummet.

I dette afsnit, vil jeg komme ind på Jantzen et al. teori om oplevelsesdesign og æstetik i oplevelser.

Udover Böhmes teorier som beskrevet i forrige afsnit, er Jantzens et al teori oplevelsesdesign, en af

de primære teorier, som dette speciale er centret om. Jeg vil til slut i dette afsnit gøre rede for, hvordan jeg bruger oplevelsesdesign i analysen.

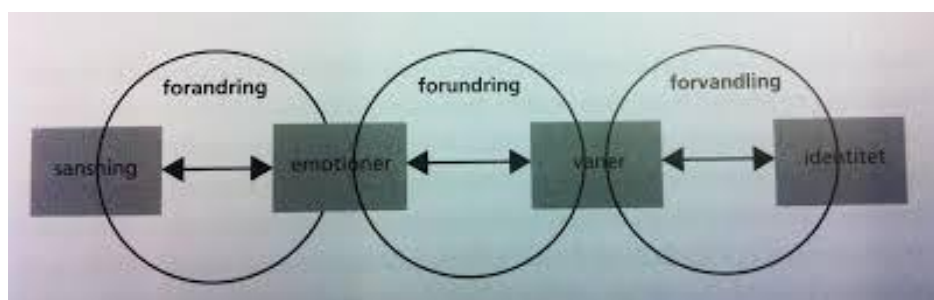
Oplevelsesdesign

Oplevelsesdesign drejer sig om at tilrettelægge tilbud, som brugere kan realisere som oplevelser, der er relevante og interessante. Oplevelsesdesigns formål er at påvirke individers sansning og følelser, så de indbydes til at tage forventninger og forestillinger op til revision og eventuelt ændre dem. Oplevelsesdesign er med andre ord opmærksomhedsskabende og det skal rette individets opmærksomhed mod kroppen. Designet skal øge sansningen hos det sansende indivi og det skal arbejde med emotionelle forandringer hos individet. Dette vedrører oplevelsernes forandringsaspekt hvis oplevelserne understøtter individernes målsætninger. Oplevelsesdesign kan også være opmærksomhedsskabende ved, at den kropslige forandring fremkalder en refleksiv undren. Dette kan være med til at forventningerne til oplevelsen brydes og man undres som individ. I så fald bliver individet opmærksom på sine forudantagelsers og erfaringers utilstrækkelighed. (Jantzen et al., 2012, s. 48-49)

Det er dig, mig og os, der oplever. Mennesker kan opleve sammen eller hver for sig. Oplevelser opstår hos og mellem individer, og det er hos individer, blandt individer og for individer, at oplevelser har værdi (Jantzen et al., 2012, s. 40) Oplevelser bliver til eller sker i eller via en hændelse. Ifølge Jørgen Stigel (Oplevelsesøkonomi – vinkler på forbrug, 2007) forekommer oplevelser ikke som noget bevidst. Oplevelser kan også være noget, der er forbundet med subjektets bevidsthed, og at subjektets bevidsthed altid er orienteret i en bestemt retning (Jantzen & Rasmussen, 2007, s. 124). Subjektets emotionelle tilstand vil derfor i oplevelsestilbud, præge hvordan subjektet oplever situationen. Både Jørgen Stigel og Christian Jantzen et al. mener, at oplevelser og oplevelsesdesign er en multidimensionel form for subjektiv erkendelse og en krydsning af flere forskellige vidensområder. For Jørgen Stigel skal termen oplevelse, forstås som en multidimensionel form for følt erkendelse, der påvirker subjektets psykiske struktur, og som subjektet er i stand til, på baggrund af den oplevelsesmæssige kontekst, at overtage og gøre til sin egen subjektive erfaring.

Oplevelsesdesign kræver en viden om, hvorledes en oplevelsesmæssig ramme og kontekst kan skabe stimuli og ændringer i mennesker adfærd. Oplevelsesdesign er viden om formgivningens praksis, dvs. om muligheder og begrænsninger, som materialet og rummet frembyder. Dette kan være de æstetiske og tekniske muligheder i oplevelsesdesignet. I Jantzen et al. optik kan æstetik i

oplevelsesdesign leverer viden om de virkemidler, som giver sanselig erkendelse. Oplevelsestilbud skal gøres sanseligt overfor individet. Dette kan gøres ved at oplevelsestilbuddet aktivere de besøgende ved at bryde den vante forestilling. Oplevelsestilbuddet skal de-automatisere vores sansning, så vi bliver opmærksomme på vores kropslige tilstedeværelse i relationen til objektet. Den æstetiske prægning er ud fra ovenstående oplevelsesdesignets hovedingredienser (Jantzen et al., 2012, s. 265). Ifølge Jantzen et al. er der i oplevelser et iboende træk som bryder forventninger og vaner. Ifølge Jantzen et al. er den gode oplevelse kendetegnet ved, at dette brud opleves som positivt og bryder med tidligere erfaringer, hos den som oplever. Omvendt, hvis oplevelsen ikke lever op til forventningerne, er de skuffende, og dermed mindre interessant for individet. Oplevelser bryder, som tidligere beskrevet, vores forventninger og vaner. Denne brydning er dermed til at udvikle os som mennesker. Når en oplevelse er udviklende, udfordrer det vores tillærte vaner, antagelser og tidligere erfaringer. En udviklende oplevelse, udfordrer sanserne og subjektet i situationen. Subjektet forundres over oplevelsen, når oplevelsen ikke sanses og føles som det plejer. Denne forundring kan få subjektet til at ændre, eller udvide sin forståelse og erfaring (Jantzen et al., 2012, 266). Modellen herunder viser, hvordan subjektet overgår fra en fase til den næste. Den udviklende oplevelse forholder sig i forhold til de erfaringer og erindringer, som subjektet møder oplevelsen med. Modellen viser hvordan oplevelsens psykologiske struktur påvirker subjektet (Jantzen et al., 2012, 159).

Figur 1: Oplevelsens psykiske struktur. Jantzen et al., Oplevelsesdesign, 2012, s. 47.

Det er altså forundring og forandring i oplevelsen som subjektet reagerer på i oplevelser (Jantzen et al., 2012, s. 267). At subjektet bliver overrasket under en oplevelse, er på den ene side afhængig af subjektets emotionelle tilstand i situationen, forventninger og erfaringer fra andre oplevelser. Når det særlige ved oplevelsen indtræder, bliver vi opmærksomme på, at sansningen og bevægelsesmønstre ændres. Forundringen opstår, når subjektet overvejer, hvad forandringen skyldes og hvad den indebærer.

Oplevelsesdesign i anvendelse

For at undersøge hvordan de besøgende sanser og perciperer SMK Friday og hvordan SMK Friday som en ydre stimuli fordrer en forundring, forandring og forvandling hos det oplevende subjekt, vil jeg i analysen gøre brug af ovenstående model.

Oplevelsens æstetik

I forlængelse af ovenstående afsnit om oplevelsesdesign, vil jeg i dette afsnit gå i dybden med et af de tiltag et oplevelsesdesign, kan gøre brug af, når den oplevelsesmæssige ramme, skal iscenesættes over for de besøgende. Jeg vil ud fra denne anskuelse, se på hvad æstetik er i oplevelser og hvordan kunsten og det æstetiske udtryk kommer til en sanselig erkendelse hos de besøgende til et SMK Friday arrangement. Jeg vil med andre ord undersøge, hvorledes æstetisk formgivning af et objekt, her et SMK Friday arrangement, kan fremme kropslig og emotionel forandring hos et subjekt, og hvordan dette kan føre til kognitiv forundring og derigennem udvikle nye forestillinger, anskuelser og handlemuligheder.

Hos Jantzen et al. er det æstetiske aspekt af oplevelsesdesign, som giver sanselig erkendelse (Jantzen, 2012, s. 22). I det æstetiske objekt er der tale om et vedvarende uafgjorthed, noget som ikke lader sig indfange i kraft af et fysisk objekt. Ved æstetik og oplevelsesudbud kan der være noget ikke-kommunikerende og ubestemt ved objektet, som stiller sig i vejen. Det indholdsmæssige yder modstand mod en fortolkning. Men dette gør, at objektet trænger sig sanseligt på, som en stemning der udfordrer subjektet. For Jantzen et al. kan æstetikken og æstetisk formgivning af et objekt fremme kropslig og emotionel forandring hos et subjekt, hvilket kan føre til kognitiv forundring og derigennem udvikle nye forestillinger og handlemuligheder (Jantzen et al., 2012, s. 23). Det er æstetik der involvere os. Æstetik skaber indlevelse og engagement og kan give adgang til ikke helt begrebsliggjorte forhold (Jantzen et al., 2012, s. 122).

Æstetik og æstetisering af oplevelser bliver derfor til et spørgsmål om tilrettelæggelse af omgivelserne for et ønskværdigt sanseindtryk (Bille, s. 104). Æstetik bliver ofte meget bredt sammenlignet med et kunstnerisk ideal om det smukke. Til dette speciale bruger jeg begrebet æstetik ud fra en oplevelsesmæssig vinkel. Den måde jeg har valgt at bruge det æstetiske på, er at se æstetik som en bredere iscenesættelse af oplevelser, og herunder hvordan æstetikken påvirker subjektet i kontakten med det æstetiske. Det æstetiske kan, udover at det tilhører kunstverden, også

blive inddraget som manipulation af oplevelser, hvor fysiske elementer kan blive fremhævede såvel som tilslørede.

De fysiske elementer, som SMK Friday gør brug af, og som er med til at skabe oplevelsen, er deres brug af dj, koncerter, art talks, øl- og madboder, guidede visninger m.m.. Disse elementer er bl.a. de tilbud som de besøgende af et SMK arrangement kan sanse. Det er med andre ord en sansende verden og oplevelse, som SMK skaber med deres arrangement. Denne sansende verden er med til, at de besøgende erfarer rum, kunsten og arkitekturen og de situationer som måtte udspille sig anderledes (Bille & Sørensen, 2012, s. 105). Denne forståelse af det æstetiske, som en fornemmelse, snarere end alene et kunstideal for det skønne, leder opmærksomheden hen mod diffuse begreber, der anvender tvetydige materielle iscenesættelser såsom stemning og atmosfære. Det at træde ind i et rum og have fornemmelse for stemningen, er at sanse og fortolke nogle materielle tegn, stillet op mod ens forventninger. Stemningen har en affektiv kvalitet og indvirkning på den besøgende. Stemningen udfoldes som en gensidigt konstitueret interaktion mellem menneske og objekt. Stemninger og atmosfære udfoldes i mødet mellem mennesker og miljø, som gensidigt kan påvirke hinanden.

Ifølge Jørgen Stiegel drejer æstetik i oplevelsesdesign om at skabe oplevelsesmæssigt nærvær og fællesskab gennem forskellige former for arrangementer, der sætter aktøren (objektet) fri fra normal handlingsvirkelighed (Jantzen & Rasmussen, 2007, s. 126). Det skal være arrangementer, som ikke indgår i det daglige liv. Indkøb og andre huslige pligter er, ifølge Jørgen Stiegel, normal handlingsvirkelighed. Æstetikken tager sit udgangspunkt i en producerende eller arrangerende instans, som skaber rammerne for oplevelse. Det æstetiske og oplevelsen tager, ifølge Stiegel, entydigt sit udgangspunkt i et perciperende subjekt. Æstetik er viden om de artificielle virkemidler og arrangementer, som er i stand til at skabe oplevelse hos andre og hvordan man skaber og organisere et materiale, så der opnås påvirkning af sanserne, som opfattes meningsfulde og dermed får effekt som noget, det sætter spor hos det oplevende individ. (Jantzen & Rasmussen, 2007, s. 126)

”Æstetik er et at oplevelsesøkonomiens fundament og en afgørende forståelsesramme for at kunne producere oplevelser på basis af artificielle konstruktioner” (Jantzen & Rasmussen, 2007, s. 126)

Jantzen et al. omtaler også æstetik i oplevelser som det æstetiske rum i oplevelser. Det æstetiske rum har ikke en entydig funktion. Det er tvetydigt, modsætningsfyldt og flerk funktionelt. Denne ubestemthed skaber interesse og er en forudsætning for tankemæssig engagement (Jantzen et al., 2012, s. 131) Det æstetiske rum kalder på de besøgendes nærvær. De besøgende, skal selv finde ud af, hvad der er på færde i dette rum, og hvordan de skal forholde sig til rummet og sine omgivelser. Dette involverende rum skaber plads til de besøgendes eget bidrag. At skabe involvering og tilstedeværelse er oplevelsesdesignets vigtigste opgave. Det kommunikative er, ifølge Jantzen et al., sekundært, og tjener kun den opgave, at oplevelsestilbuddet overhovedet bliver set eller hørt. Det er derfor et spørgsmål om æstetisk tilrettelæggelse. Æstetik medierer mellem sanselighed og erkendelse.

Kritisk refleksion over teorier

Jeg vil til dette afsnit komme ind på en eksisterende kritik af oplevelsesdesign. Jantzen et al. (Oplevelsesdesign, 2012) er min primære teori til dette speciale. Jeg finder det derfor åbenlyst, at det er denne teori, jeg vil komme med en kritik af og samtidig komme med et bud på, hvordan den kan videre udvikles.

Indledningsvis vil jeg sætte rammen for denne kritik af oplevelsesdesign med at henvise til en allerede eksisterende kritik af oplevelsesdesign. Det er i forlængelse af denne, jeg vil videreudvikle på teorien om oplevelsesdesign. Jeg bruger Gregory Bateson teori om kommunikation til at udvikle på oplevelsesdesign.

Den eksisterende kritik jeg henviser til, blev af Kenneth Hansen formuleret i en artikel fra 2008 hos Dagbladet Information⁴ og i sin bog Den meningsfulde oplevelse- værdibaseret oplevelsesdesign (2011). I artiklen mener Hansen, at vi lever i et oplevelsessamfund. Han bygger dette på, at vores grundlæggende behov er blevet tilfredsstillet. Vi skal ikke bekymre os, om vi har mad nok, om vi har tag over hovedet og uddannelse sørger vores velfærdssamfund for. Vi kan købe os til alt, alt hvad vi ønsker os af ting: mobiltelefoner, fladskærme, huse og biler. Samme holdning udviser Jantzen et al. i Oplevelsesdesign (2012). Ifølge Jantzen et al., er oplevelsessamfundet betegnelsen for den kollektive orientering mod oplevelser, som er midlet til at forøge det individuelle velvære eller den private lykke (Jantzen et al., 2012, s. 86). Oplevelsessamfundet er kendetegnet ved, at individer efterspørger oplevelser som grundlag for tilværelsen. Dette forhold en virkning af det

⁴ Artikel fra Dagbladet Information, 4. februar 2008, <https://www.information.dk/debat/2008/02/meningsfulde-oplevelse>

samfundsøkonomiske opsving i de seneste årtier (Jantzen et al., 2012, ibid.). Folk har fået flere penge i de foregående årtier. Dette har medført et større økonomisk råderum, at der nu er råd til at købe sig til oplevelser. De tidligere generationers kamp for overlevelse, er i dag blevet erstattet af at få så meget ud af livet som muligt og det er oplevelser med til at realisere.

I forlængelse heraf mener Kenneth Hansen, at der nu kun er oplevelsen tilbage. Ifølge Hansen vælger vi nu, vores varer ud fra hvor stor en oplevelsesværdi den kan give os. Varen bliver vurderet efter en oplevelsesværdi. Ifølge Hansen er vi blevet kræsnere og hedonistiske konsumenter i oplevelsessamfundet. Ifølge Hansen er der dog noget, der mangler og det er oplevelsens mening. Mening opstår, ifølge Hansen, i mødet mellem mennesker. Det er den sociale sammenhæng bag, som gør oplevelsesprodukterne meningsfulde. Ellers er de meningsløse. Hansens eksempel på dette er, at det er meningsløst at bestige et bjerg, hvis man ikke kan fortælle det til nogen. Modsat er det mest meningsfuldt hvis man går turen sammen med nogen. I fællesskabet ligger meningen - indlejret som et kostbart materiale.

Hansen ser en ny forbruger som er mere meningsorienteret, når det kommer til oplevelser. Det er en forbruger som køber mere økologi, går op i landsindsamlinger og giver ulandskaver. Dette er et udtryk for en længsel efter mening, ifølge Hansen. At give gaven skaber nu oplevelsen hos forbrugeren. Oplevelsen bliver dermed et fælles forehavende, noget man er sammen om. Den meningsfulde oplevelse vil det fælles gode.

Mit afsæt indenfor Batesons teori sker, med udgangspunkt i hans terminologi inden for en kommunikativ praksis. Jeg bruger Batesons terminologi om kommunikation til at forklare, hvordan Batesons teorier, vil passe ind i Kenneth Hansens kritik af oplevelsesdesign og til min videreudvikling af oplevelsesdesign. Kommunikation i Batesons terminologi handler om information. Kommunikation er i Batesons forståelse den information, der bevæger sig mellem to objekter. Kommunikation er dermed et relationelt fænomen (Molly-Søholm, Stegeager og Willert, 2012, s. 58). Bateson forstår kommunikation, som båret af forskelle. Bateson siger i den sammenhæng, at informationen i enhver kommunikativ praksis kan betragtes som den forskel, der gør en forskel. For Bateson handler kommunikation om at kunne skelne en ting fra en anden og det er som en følge deraf, at denne skelnen bliver meningsfuld i kommunikationen (Hornstrup & Storch, 2001, s. 3).

Ifølge Bateson er der et andet vigtigt forhold i forståelsen af kommunikation. For Bateson foregår kommunikation inden for en given kontekst (Hornstrup & Storch, 2001, s. ibid.). Bateson vælger at fokusere på kommunikation i kontekst. I den forstand bliver konteksten en metakommunikation. Ifølge Bateson foregår en given kommunikativ praksis, altid inden for en kontekst, hvilket betyder at indholdet af kommunikation, kun kan forstås, ved også at forholde os til den ramme, kommunikationen foregår inden i (Hornstrup & Storch, 2001, s. 4). I en oplevelsesmæssig sammenhæng, kan konteksten, her oplevelsesstedet som fysisk ramme, give de besøgende hos SMK en fællesforståelse af, hvad der er en ønskelig social adfærd i en given sammenhæng. Men steder hvor mennesker mødes, hører ikke kun en enkelt kontekst til. Som tidligere beskrevet kan de besøgende have forskellige emotionelle tilstande, inden de oplever SMK Friday, og de vil derfor præge den oplevelsesmæssige kontekst. Med andre ord de besøgende kommer med sin individuelle kontekst. De individuelle kontekster fra de besøgende, vil i mødet med andre individuelle kontekster skabe en fælles kontekst, som alle er rettet mod den oplevelsesmæssige ramme.

Både Hansen og Bateson har i deres tilgang til kommunikation et fællesforehavende. Hansen omtaler dette fællesforehavende, som en social, mere medmenneskelig tilgang når vi søger oplevelsestilbud. Hos Bateson er det den fælles relationelle kontekst vi skaber, når vi er sammen med andre mennesker.

Jeg ser, i forlængelse af Batesons forståelse for kommunikation, at oplevelsesdesign indtræder i denne terminologi. Oplevelsesdesign bliver et kommunikerende system, hvor konteksten får en betydning for, hvordan de besøgende oplever SMK Friday. Det er her jeg ser Batesons ”forskellen der gør en forskel” indtræder. Vi er med vores egen emotionelle tilstand og kontekst med til at påvirke, hvordan andre oplever. Vi indgår i samme kommunikerende system, som er blevet iscenesat, som et oplevelsestilbud. Vi er med andre ord medskabere af både den oplevelsesmæssige kontekst og de andre besøgendes oplevelser. Vi bliver forskellen, der gør en forskel for de andre tilstedeværende. Jantzen et al. skriver at mennesker oplever sammen eller hver for sig. Oplevelser opstår hos og mellem individer, og det er hos individer, blandt individer og for individer, at oplevelser har værdi. Selv er de inde på, at oplevelsen opstår mellem de besøgende, men dette forhold bliver ikke yderligere beskrevet. Jeg synes derfor, at det relationelle forhold blandt de besøgende, er mangelfuld, da den ikke beskriver de besøgendes relationelle indvirkning på et oplevelsestilbud. Jeg mener derfor at Bateson teori kunne være udvidende i forhold til Jantzen et al. teori

Jeg har valgt at dele analysen i to dele efter de besøgendes udtalelser, da min interesse er at undersøge, hvordan den oplevelsesmæssige ramme påvirker subjekt og hvordan subjektet emotionelt oplever SMK Friday. Jeg så i transskriptionen, hvordan de besøgende både kommenterede SMK som oplevelsesmæssig ramme, men også hvordan de på egen krop oplevede SMK Friday. Jeg havde disse to temaer for øje, da jeg inddelte analysen efter deres udtalelser. Dette gjorde jeg af hensyn til min problemformuleringen og af hensyn til læsevenligheden. Jeg vurderer, der er en gensidige æstetisk og emotionel påvirkning mellem den besøgende og rummet, jeg har derfor valgt at inddrage de besøgende i analysen af den oplevelsesmæssige ramme.

Analyse

Indledningsvis vil jeg, forinden selve analysen, præsentere de observationer jeg gjorde under den første SMK Friday jeg var til den 19/2 2016. Jeg har som beskrevet i metoden, gjort brug af en ustruktureret tilgang, hvor jeg ikke har observeret efter et skema. I denne indledende analyse bliver der analyseret ud fra de besøgendes adfærd i tre forskellige rum. Disse rum er stedet, hvor aftenens koncert blev spillet, tilbygning hvor den store trappe er og rummet hvor hovedudstillingen er.

Analysen er opdelt efter den oplevelsesmæssige ramme som SMK Friday sætter og hvilken indvirkning denne oplevelsesmæssige ramme har på det besøgende subjekt. Selve analysen tager udgangspunkt i de interviews jeg foretog hos SMK den 18. marts. Med udgangspunkt i Gernot Böhmes teorier om rum, kropslige tilstedeværelse og atmosfære, Jantzen et al. oplevelsesdesign og Merleau-Pontys kropslige fænomenologi, vil jeg analysere, hvordan de besøgende agere og emotionelt oplever SMK Friday som oplevelsestilbud. Jeg har valgt denne opdeling, da hvert afsnit har sit fokus for, hvordan oplevelsen som et hele, påvirker de besøgende, jeg interviewede. Opdelingen er også sket på baggrund af hensyn til min problemformulering. Min problemformulering er følgende:

Hvilken oplevelsesmæssige ramme sætter Statens Museum for Kunst med deres arrangement SMK Friday og hvilken indflydelse har SMKs arkitektoniske udformning samt oplevelsens æstetik på den aktive besøgende?

Den 19. februar er dokumenteret med tekst, billede, lydoptagelse og video

Den 18. marts er dokumenteret med lydoptagelse fra interviews og billede.

Programmet for begge aftener er lagt i bilag. Se bilag 1.

Observation fra første SMK Friday

Jeg ankom den 19. februar kl. 19:00. Ved min ankomst var der en koncert i gang. SMK Friday havde til denne aften, i samarbejde med Frost Festivalen, arrangeret at bandet Synd og Skam skulle spille i et af SMK's udstillingssale. Stedet hvor koncerten fandt sted, var en udstillingssal, hvilket gav koncertoplevelsen og rummet som fremstillingsmedium en anden betydning.

Billede 1: Udstillingssalen hvor koncerten fandt sted.

I kraft af koncerten, kunne det mærkes at rummets funktion og betydning blev ændret. Rummets funktion som fremstillingsmedium for kunst, var nu ændret til en koncert under uvante rammer. Denne nye ramme, hvor koncerten blev holdt, bevirkede en anden kropslige involvering hos publikum. De besøgende, der kom ind for at opleve koncerten, blev det for nogle en kort fornøjelse, mens andre blev og overværede koncerten. For de som havde en kort fornøjelse og som blot skulle orientere sig i rummet, blev det aldrig et handlingernes- og sansningernes rum, da deres korte kropslige tilstedeværelse, ikke vil kunne retfærdiggøres som deltagelse i dette rum. De som gik igen

var måske ikke psykisk parat til at opleve den stimulus og effekt som koncerten måtte påføre dem. Jeg stod bagerst og observerede, og jeg lagde mærke til, at nogle af dem som kom, for at opleve koncerten, gik lige bagefter. Dette kan skyldes, at musikken fra koncerten kunne høres med det samme, man kom ind på SMK. Musikken fra koncerten, må have skabt en interesse fra de nye besøgende til at finde ud af, hvad der skabte denne lyd. Det kunne ikke undgås at høre koncerten, da jeg trådte ind på SMK. Musikken spredte sig også til andre rum på SMK. Det modsatte kan siges om dem, der stod oppe foran scenen. Her var der en konstant mængde af mennesker. For de som stod oppe foran, havde denne oplevelse skabt, hvad der til svare en koncert, men under andre rammer og tilmed en anden atmosfære, end hvad en koncert under normale rammer ville have følt som. Her var der nærvær og fællesskab.

Livemusikken gav rummet en anden betydning i kraft af dens nye funktion som koncertsal. Akustikken i rummet var ikke optimal at afholde koncert i. Billederne på væggene fremstod med en anden betydning, da musikken ikke kunne undlades i den samlede opfattelse af disse. Det var dog ikke muligt at se alle billederne, da scenen delte rummet i to. Det var ikke muligt at tilgå den sidste halvdel af rummet bag scenen. Det var heller ikke tiltænkt at billederne skulle have en fremtrædende rolle i denne oplevelse. Selve rummet var oplyst, hvilket en indendørs livekoncert normalt ikke er. Dette gjorde også oplevelsen til noget andet, end hvad det plejer at være. At der var lyst, kan måske have gjort udfaldet for, at der blev snakket mere hos de besøgende, end hvad der plejer, når der er koncert. Til denne livekoncert oplevede jeg, hvordan folk kom og gik. Denne oplevelse brød en forventning. Rummet som fremstillingsmedium var både optaget af en koncert og samtidig var det kunst på væggene. Denne oplevelse påvirkede de besøgendes adfærd og deres kropslige tilstedeværelse. Jeg observerede, at en stor del af de besøgende, ikke var særlige involverede i rummet

Dette skulle vise sig at være en iagttagelse, som var fremtrædende for, hvordan de besøgende hos SMK gjorde brug af de tiltag, de havde den aften. I SMK er der en stor trappe. På den trappe var folk samlet, rettet mod et stort lærrede, hvorpå noget visuelt blev vist. Her indfandt de besøgende sig i grupper, mens de drak øl og hørte musik, som blev fremført af en dj.

Billede 2: Den store trappe.

Det var synligt at se, hvordan SMKs arkitektur og musikken fra dj'en havde en indvirkning. Hvert område, om det var i hallen, til koncerten, på trappen eller ved øl/madboderne, udviste de besøgende en adfærd, som afspejlede de mennesker, som de befandt sig sammen med. Deres kropslige tilstedeværelse i disse rum skabte små fællesskaber, hvor ud fra, der blev skabt en fælles forståelse for social adfærd. På trappen hyggede de, mens de drak øl og hørte musik, ved øl- og madboderne stod de og nød deres øl og/eller mad. Her var en livlig diskoteks stemning, hvor de besøgende sad eller gik rundt og så på de værker der var stillet frem. Samtidig var der mulighed for at forsyne sig med mad eller øl fra de opstillede boder.

Billede 3: Dj'en

De tilbud som SMK havde til de besøgende den 19. februar tog udgangspunkt i SMKs hovedudstilling *Tæt på – Intimiteter i kunsten*. Selve udstillingen var placeret i et andet udstillingsrum. Dette rum havde en anden akustik, som ikke gjorde det muligt, at høre musikken fra bandet Synd og Skam eller dj'en som spillede i tilbygningen. Her var køligt og en stemning af at være på kunstmuseum. De besøgende gik i et tempo, som mindede om den fart, man normalt har, når man som besøgende betragter kunst i fællesskab med andre besøgende. I dette rum hvor hovedudstillingen blev vist, så jeg hvordan de besøgende gav sig tid til at nærstudere billeder og læse den tilknyttede tekst om billedet.

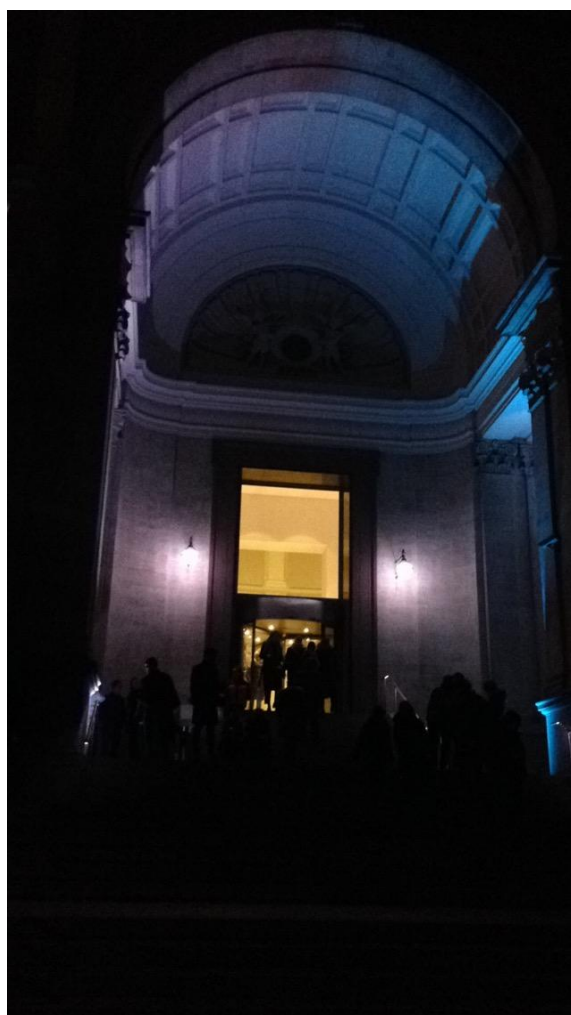
Billede 4: Hovedudstillingen.

Rummet havde en sparsom belysning på malerierne. Dette skabte en intimitet, som forstærkede fornemmelsen at være på et museum, i kontrast til hvad der skete på den anden side af døren. De besøgendes kropslige tilstedeværelse blev i dette rum indført i et handlingernes- og stemningernes rum. De besøgendes handlinger og stemning er styret af præoplevede oplevelser af at være på museum. Men i dette rum, hvor hovedudstillingen var, var også præget af den adfærd, som nogle udviste til koncerten: at de besøgende kom og gik. Dette fandt sted ved den rundvisning, jeg var med på. I dette rum foregik der rundvisninger, hvor kunstformidlere fortalte om den aktuelle udstilling *Tæt på – Intimiteter i kunsten*. Rundvisningen jeg var med på hed Art Talk: Abildgaards liggende modeller og handlede om selvobjektivering og det homoseksuelle mandlige blik. Under rundvisningen bemærkede jeg, hvordan de besøgende kom og gik fra denne art talk. Der skete så meget på SMK, at de besøgende må have søgt noget, der var mere spændende eller tilfredsstillende. De mange oplevelsestilbud og SMK som sted, må have vakt en interesse for de besøgende til at opsøge de mange forskellige oplevelser, som SMK bød på den aften. På den anden side var alle

arrangementer gratis, og med det forbehold, havde de besøgende ikke økonomisk investeret i et bestemt arrangement, men var fri til vælge, det næste de ville opleve.

Som tidligere beskrevet, så jeg samme adfærd under koncerten med Synd og Skam, hvor nogle af de besøgende, også kom og gik kort efter. De besøgende ville gerne have det hele med fra SMK denne aften.

På 1. sal hvor den faste udstilling er, var der ikke mange besøgende. De som var der, så ud som om de gik en tur eller tog en pause fra de aktiviteter, som foregik nedenunder. Denne udstilling er til daglig gratis. Udenfor SMK var der også små forsamlinger af folk. De stod på den store trappe op til SMK, hvor de røg, drak øl og hyggede sig, mens man kunne høre lidt af musikken fra koncerten slippe igennem hoveddøren til SMK.

Billede 5: Udenfor ved indgangen til SMK.

Med afsæt i denne deltagende observation af SMK Friday som oplevelse, vil jeg i den næste analyse præsentere de besøgende, jeg interviewede og deres udtalelser i forbindelse med SMK Friday den

18/3. Denne analyse præsenterer den oplevelsesmæssige ramme som SMK sætter og hvordan de oplevede SMK Friday. Til denne analyse inddrager jeg Jantzen et al. model forundring, forandring og forvandling, for at analysere hvilken emotionel og kognitiv indvirkning SMK Friday som oplevelse, har på de besøgende og hvordan denne oplevelse forandrer subjektets opfattelse af SMK som sted og oplevelsesattraktion. Derudover inddrager jeg Böhmes den kropslige tilstedeværelse, rummet som fremstillingsmedium, Böhmes æstetik og Merleau-Pontys kropslige fænomenologi.

SMK's oplevelsesmæssige ramme

Den oplevelsesmæssige ramme er, hvordan SMK Friday påvirker de besøgende til at handle under en ændret oplevelsesmæssig kontekst. Med denne analyse af oplevelsens ramme, vil jeg skabe et overordnet syn på, hvad oplevelsen gør, ved de besøgende, som jeg har interviewet.

M1 forbinder SMK Friday med at gå i byen en fredag aften, dog under andre rammer. M1 beskriver SMK Friday, som en mere afslappet fredagsting. M1 er forundret over, at et museum som SMK, kan have en atmosfære og stemning, som svarer til en fredagsting eller fredagsbar. Dette skaber hos M1 en reflektiv undren. M1 omtaler SMK Friday som en mere afslappet fredagsting, som kontrast til at gå i byen. Med henvisning til det afslappede, må det ifølge M1, være et mere roligt tempo hos SMK, end at tage på bodega eller diskotek, som må ligge i udtalelsen *at gå i byen*.

Jeppe: Hvad fik jer til at besøge SMK Friday?

M1: Det er en sådan mere afslappet fredagsting end at gå i byen og sådan noget man kan stadig få lidt at drikke og så kan man også tage rundt at kigge og høre nogle spændende ting.

Jeppe: Så I kommer også for de forskellige tilbud i programmet?

K1: Ja

Jeppe: Er det første gang I er her?

M1: Anden gang

K1: Anden gang

Jeppe: Hvorfor er I kommet igen?

M1: Det var hyggeligt sidste gang.

Jeppe: Det var en positiv oplevelse?

M1: Ja, det var dejligt så det ville godt gøre igen.

(Interview 1, linje 1-11)

M1 og K1 deltog for første gang til et SMK Friday arrangement den 19/2. Og for dem var det en positiv oplevelse. Ifølge Böhme er atmosfære, som jeg tidligere har gjort rede for, et produkt af subjektive erfaringer, som er skabt ud fra interaktionen mellem ting og mennesker. M1 har, som det besøgende subjekt og med sin kropslige tilstedeværelse, været i kontakt med SMK som sted og som fremstillingsmedium. Som tidligere beskrevet, er atmosfære og æstetik det ubestemmelige, som oplevelsesdesign kan iscenesætte. M1's subjektive erfaring og emotionelle tilstand denne aften, var præget af hans oplevelse, sidste gang, han var til SMK Friday. M1's prærefleksive handling er styret ud af en positiv oplevelse, som for ham ligner afslappet *en fredagsting*, i stedet for at tage i byen (diskotek, bodega, club). Ifølge Merleau-Ponty er dette et udtryk for vanetilegnelse. Jf. Merleau-Pontys er denne iagttagelse fra M1, et udtryk fra tidligere indlæring, hvor lignende oplevelser bliver taget i brug, som referencepunkter og ifølge Jantzens model har denne oplevelse skabt en positiv emotionel forvandling hos M1, da de har valgt at komme igen, på baggrund af en tidligere positiv oplevelse hos SMK:

M1: Der er igen det her med at det er en mere afslappet aktivitet og den er heller ikke så tom man kan lære noget og opleve noget samtidigt altså når man går i byen gør man det for at drikke sig fuld.

Jeppe: Så der er også en læringsudbytte ved at komme til SMK Friday.

M1. Ja det syntes jeg det er mere en oplevelses ting

Jeppe: Ja og de får jo også nogle personer ind som ved noget.

M1: Ja helt sikkert (Interview 1, linje 38-42)

For M1 og K1 har SMK Friday som afslappet fredagsting en større meningsskabende aktivitet, i og med at det er muligt *at tage rundt at kigge og høre nogle spændende ting* samtidig med *man kan lære noget og opleve noget samtidigt*, modsat at tage på f.eks. bodega. For M1 og K1 har det en betydning, at være aktive under SMK Friday. Ifølge Böhmes teorier, kan man her inddrage det kropslige tilstedeværelses rum, hvor subjektet kan opleve sin kropslige eksistens, når vedkommende bliver inddraget i oplevelsen. Det er som tidligere beskrevet, afgørende for subjektet at være involveret i rummet. Dette skaber hos M1 en forandring og refleksiv undren i forhold, til den oplevelsesmæssige ramme, som SMK Friday sætter. Ligeledes giver det M1 en emotionel forandring, at oplevelsen samtidig også giver M1 læring gennem det, som han oplever. Som

tidligere beskrevet er der tre rum tilhørende kropsrummet (handlingernes, stemningernes og sansningernes rum). Et handlingernes rum omfatter den kropslige tilstedeværelses rum sit spillerum for handlinger og aktivitet. Med afsæt i Böhmes kropsrummet, giver M1 kropslige tilstedeværelse mulighed for at udforske SMK Friday som oplevelsestilbud, gennem egne handlinger og aktiviteter. M1's handlinger og aktiviteter er rettet mod at lære og opleve noget nyt og ikke blot drikke sig fuld.

K3 var den eneste af de informanter som ikke havde været til en SMK Friday før. Hun havde derfor ikke været i kontakt med SMK Friday, som oplevelse før og hun vidste ikke, hvad SMK Friday som oplevelsestilbud indebar. Hun havde dog orienteret sig for inden.

K3 deltog for første gang til et SMK Friday arrangement denne aften (18/3) og K3's forventninger var, at hun ville få en viden, fra de oplevelsestilbud, som SMK havde på aftenens program. Det var et opslag på facebook, som gjorde K3 opmærksom på SMK Friday

Jeppe: Hvad fik dig til at besøge SMK Friday i aften?

K3: Det var bare en post på Facebook jeg syntes der så spændende ud.

Jeppe: Hvad var det om?

K3: Om arkitektur og Bjørn Nørgaard. (Interview 4, linje 1-4)

K3's intentionalitet var rettet mod et handlingernes og sansningernes rum. Nedenstående citat viser K3's rettethed mod en videnstilegnelse gennem udstilling eller de oplevelsestilbud, som SMK Friday havde på programmet denne aften. K3 udviser samme subjektive erfaring af atmosfære og rum som M1 og K1. K3's subjektive erfaring, bliver her overført fra en forståelse af, hvad en fredagsstemning er, over i en anden oplevelsesmæssig kontekst. Hun er som de andre, også forundret over, at et museum som SMK, kan indbyde til fredagsstemning med egen bar og højt musik. Hun ser den ændrede oplevelsesmæssige ramme, som en ændring i det rum og fremstillingsmedium, som SMK skaber med SMK Friday. Denne ændring medfører for K3, en ændret kropslig tilstedeværelse. Denne ændring kan medfører at kunsten hos SMK ikke kommer i første prioritet hos de besøgende, men mere det sociale samvær og øllene

Jeppe: Som oplevelse og sted hvilken oplevelsesmæssig ramme syntes du SMK sætter for et arrangement som dette?

K3: Jeg syntes det er meget positivt det her med at bruge et museum til en anden ramme og ikke det her bare med at se en udstilling altså den her fredagsstemning med barer og eller sådan. (Interview 4, linje 23-24)

Desuden er der for M1, K1, K3 (M2 og K2) et læringsudbytte i at deltage i SMK Friday. En refleksiv undren opstår hos dem, da SMK Friday ikke blot er en nydelse, men samtidig har SMK Friday også et læringsaspekt, i at deltage i deres arrangementer. M1 og K1 intentionalitet er rettet mod en intellektuel berigelse af, det som SMK Friday byder på. Ifølge Merleau-Ponty er M1 kropsligt rettet mod et læringsmæssigt aspekt, som det oplevelsesmæssige fænomen ved SMK Friday. Merleau-Ponty vil her beskrive M1's perception af SMK Friday som en sansemæssig erkendelse og erfaring, som finder sted hos M1. Som tidligere beskrevet er Merleau-Pontys erkendelsesteoretiske udgangspunkt centreret om en individpraksis og ageren i verden. M1 er med sin praksis og kropslige placering en del af SMK Friday og dermed i kontakt med verden og samtidig i kontakt med sin bevidsthed.

K2 var kommet til denne SMK Friday på grund af en artist talk, hvor kunstneren Ed Atkins er i samtale med udstillingens kurator, Marianne Torp. Nedenstående citat fortæller K2 om hendes bevæggrund for at deltage i SMK Fridays. Hun siger:

... jeg kommer her for at ja for at nyde de kulturudbud der er jeg kan godt lide den her blanding af at vi sidder og snakker og drikker nogle øl.

Ja, atmosfæren?

K2: Og samtidig får man noget indhold med hjem. (Interview 2, linje 10-12)

K2 nyder sin kropslige og sanselige tilstedeværelse hos SMK og italesætter både betydningen af den atmosfære som SMK Friday bidrager med, og de oplevelsestilbud, som aftenens program foreligger. Gennem sin kropslige tilstedeværelse og en positiv emotionel forvandling, indtræder K2 i et stemningernes og sansningernes rum. K2 gør dette på baggrund af hendes følelsesmæssige orientering, mod den atmosfære som omgiver hende. Handlingernes rum er for K2 de oplevelsestilbud, hvor der er mulighed, for at overvære art talk, guidede rundvisninger m.m. K3 udviser samme kropslige intentionalitet, ved at være rettet mod et handlingernes rum. Derudover udviser K3 også, at være rettet mod et sansningernes rum. Sansningernes rum er som tidligere beskrevet, det rum hvor subjektet er sansemæssigt tilstede blandt de ting og materialitet,

som måtte være i rummet. Nedenstående citat viser K3's rettethed mod en videns- og sansemæssig tilegnelse gennem udstilling eller de oplevelsestilbud, som SMK Friday havde på programmet denne aften.

Jeppe: Hvilke forventninger havde du til SMK Friday?

K3: Jeg tænkte bare at der var noget altså viden eller udstilling eller et eller andet specielt.

Jeppe: Altså en meroplevelse end bare det at være passiv tilskuer til et eller andet?

K3: Ja. (Interview 4, linje 13-16)

Desuden må SMK som oplevelse, ifølge K3's udtalelse og kropslige tilstedeværelse give en meroplevelse eller *et eller andet specielt*, som følge af det, at opleve SMK Friday. Der ligger i K3's udtalelse implicit en forventning om, at denne aften ikke er nogen normal aften, men at der også vil forekomme noget unormalt eller specielt i forhold til, hvad SMK ellers kan tilbyde. K3 italesætter en anden oplevelsesmæssig ramme. Denne anden oplevelsesmæssige ramme ser M2 iscenesat gennem musikken (ved hjælp af koncerten med bandet Synd og Skam den 19/2), lyssætningen og en dertil tilhørende sociale adfærd, som er afvigende fra, hvordan det ellers er at gå på museum. Den ændret oplevelsesramme, som ifølge M2, ser iscenesat af diverse virkemidler, kan med Jantzens et al model, skaber en forvandling og dermed en emotionel forandring, som både inddrager SMK som stede og selve oplevelsen: SMK Friday.

For K2 er det ikke nok at sidde og drikke øl. Der skal udover dette, også være en intellektuel tilegnelse, som kan gøre K2 klogere, som f.eks. gennem en art talk med Ed Atkins. Dette uddyber K2 i nedenstående citat:

Jeppe: Hvad er dine forventninger til denne SMK Friday?

K2: Jamen jeg forventer bare at høre Ed Atkins læse op og at det bliver spændende at høre og så er der også en talk senere om den kurator der har lavet udstillingen med ham (Ed Atkins) inde i X-rummet mellem hende og Ed Atkins det glæder jeg mig til at høre jeg syntes han er en super spændende kunstner også er det også ham der har sammen det her filmprogram (Film vises på storskærm) det synes jeg også er rigtig interessant at sidde og kigge på.

Jeppe: Hvad giver det til helhedsoplevelsen at man får noget ekstra viden?

K2: Jamen helhedsoplevelsen er jo at her er en blanding af hygge hænge ud god hænge ud stemning og så noget fagligt indhold det er simpelthen det synes jeg er dejligt. (Interview 2, linje 13-16)

For K2 har det en betydning, at der også er et læringspotentiale, i at deltage i de arrangementer, som SMK Friday planlægger. Det giver hende en emotionel forandring at komme til SMK Friday. Disse arrangementer involverer K2 i SMK. Som tidligere beskrevet indtræder K2 i sansningernes-, stemningernes- og handlingernes rum med hendes iagttagelse af SMK som sted, atmosfæren og hendes egne aktiviteter. Det er ikke første gang K2 deltager i et SMK Friday arrangement. Eftersom K2 er positiv indstillet overfor SMK Friday som arrangement, er hendes emotionelle tilstand præget af hendes tidligere erfaring, fra de forrige gange hun har deltaget. Desuden er hendes forståelse for den atmosfæriske påvirkning, udtryk for en subjektiv erfaring. For K2 har det også en betydning, at lære noget og tage noget med hjem, som hun beskriver det. Men det at lære noget, bidrager ifølge K2 til helhedsoplevelsen. Ifølge Jantzens et al model skaber den intellektuelle tilegnelse en forandring i oplevelsen. De oplevelsestilbud som SMK planlægger i forbindelse med SMK Friday, tjener til den samlede oplevelse og dette bevirker K2's kropslige tilstedeværelse og sanselige erkendelse i det fremstillingsmedium, som SMK bruger til deres oplevelsesdesign. SMK som sted har for K1 en oplevelsesmæssig indflydelse. Ifølge K1 føles SMK som rum og sted som et åbent sted.

Jeppe: Som oplevelse og sted, hvilken oplevelsesmæssig ramme syntes I det her sætter, altså ud fra den her arkitektur og kunsten på væggene speciel atmosfære eller?

K1: Det er meget mere åbent.

Jeppe: Åbent?

K1: Jeg kan godt lide at der er så højt til loftet og at der er så åbent og at der er så lyst og det føles som at man er blandt like-minded people hvilket jeg syntes er rigtig fedt. (Interview 1, linje 24-27)

Denne iagttagelse fra K1 fremstiller SMK som et fremstillingsmedium, hvor K1's følelser og sanselige erkendelse forholder sig til de andre besøgende, og til en prærefleksiv forståelse for, hvordan rum følelser og kan påvirke et subjekt. SMK skaber hos K1 en forandring, i den måde hun opfatter, de andre besøgende, som hun identificerer sig selv med. I dette tilfælde berører K1 også en demografisk sammensætning af mennesker, som er mere sandsynlige til at besøge et SMK Friday. Denne observering hos K1, må gennem en kropslig- og sanselig erkendelse, afspejle samme sociale adfærd, da K1 prærefleksivt ser sig selv som en del af denne gruppe. K1 er dermed kropsligt tilstede ud fra denne sociale accepterede praksis. K1 udviser en forståelse for kropsrummet og

handlingernes rum, hvor den sociale adfærd udspiller sig. Som tidligere beskrevet bliver denne forståelse af social adfærd udvist ved hovedudstillingen, hvor de besøgendes adfærd viser sig, som den plejer at være på et museum. K1 forstår SMK's rum ud fra deres primære funktion som fremstillingsmedium, hvor det æstetiske udtryk skaber fællesskab og fordybelse i kunsten. M1 deler samme holdning om SMK som sted. Han siger:

M1: Jeg synes at det meget rart at det virker så åbent at der sådan er plads til at man bare kan gå rundt i sin egen verden man er ikke sådan helt stuvet sammen der synes jeg at hvis man skal sammenligne med Louisiana der synes jeg at man nogle gange at det godt kan blive noget klemmt også står man som en sild i en tønde for at se et lille maleri også bliver man skubbet videre men her er der sådan højt til loftet

Jeppe: En fri bevægelse?

M1: Ja.

K1: Ja man har meget mere personlig rum.

M1: Mere plads til at kigge på tingene.

Jeppe: At gå fra det ene til det andet og ikke føles sig tvunget til at stå og kig.

M1. Ja. (Interview 1, linje 30-36)

M1 udviser samme holdning i forhold til K1's udtalelse, men tilføjer, at der er en større fri bevægelse på SMK i forhold til Louisiana. M1's oplevelse hos SMK, bryder en tidligere erfaret oplevelse hos Louisiana og dette skaber en forandring, hvor M1 bliver refleksiv i forhold til, hvordan andre museer kan have anden en oplevelsesmæssig indvirkning. M1 forholder SMKs arkitektur om mod Louisianas arkitektur. M1 er kropslig bevidst om den atmosfæriske indvirkning arkitektur kan have på den sociale adfærd og M1 har en indadrettet følt erkendelse, der påvirker M1 psykiske struktur, når arkitekturen og atmosfæren virker for småt.

K1 tilføjer, at det personlige rum har en betydning i forhold til at betragte et kunstværk. For K1 og for M1 har det en betydning når kunst og æstetik skal sanses, at der er et personligt rum de kan træde ind i. Deres tilstedeværelse, både kropsligt og sansemæssigt, skal have et frirum for at træde ind i sansningernes rum. For at M1 og K1 kan være involveret, skal der være frirum og plads, for at de kan opnå sanselig erkendelse. Denne erkendelse er skabt på baggrund af det nødvendige nærvær i forhold til kunsten og deres krops- og sanselige tilstedeværelse.

Som sted er SMK et fremstillingsmedium, som ifølge K2 binder det historiske og nutidige sammen.

Jeppe: Som oplevelse og sted hvilken oplevelsesmæssig ramme syntes du at SMK sætter for et arrangement som dette?

K2: De sætter jo en ramme hvor på den ene side er det her jo en gammel kultur institution med en kunstsamling der er 700 år gammel og så på den anden side er det jo super frisk og samtidigt vibrant. (Interview 2, linje 21-22)

K2 viser i ovenstående citat, en forståelse for hvordan SMK som fremstillingsmedium, følelsesmæssigt påvirker hende. Atmosfæren er, i følge K2, både historisk og nutidigt, hvilket giver en sansemæssig erkendelse af SMK som sted hos K2.

Til spørgsmålet hvorfor M2 kom, er han ligesom K2 reflekterende over SMK som sted og den oplevelse, som SMK Friday giver til de besøgende. For M2 er det *spændende miks kunst og kultur det at møde mennesker det at have en afslappet holdning til at være i et museum* (Interview 3, linje 2). For M2 bryder SMK med deres SMK Friday arrangement, hvordan det ellers er at være på museum. Forventningen om at en museum kan opføre sig på en bemstet måde, er ifølge M1 og K1 brudt. De er ifølge Jantzens model forundret over, at et museum kan have en atmosfære, som svarer til en fredagsbar. Denne forundring skaber en refleksiv undren både hos M2, som hos både M1 og K1 giver SMK Friday en fornemmelse af fredagsbar. M2 beskriver i følgende citat, hvordan det er normalt at være på museum, modsat den stemning og oplevelse som SMK Friday giver.

... normalt er det at være i et museum det kan være noget meget klinisk hvor man næsten skal holde vejret og ikke tør andet end at trække vejret så det her møde mellem kunsten og kulturen og mennesker som slår sig løs fredag aften får lidt at drikke taler med hinanden i et uformelt samvær samtidigt med at man har en række oplevelser det er et fantastisk miks det er et hit de har skabt her. Jeppe: Og man får en merviden?

M2: Det er en fin kombination af at opleve samtidig med at der en social sammenhæng. (Interview 3, line 2-4)

For M2 kan besøg på museer være kliniske oplevelser, hvor man bare stiltiende betragter kunsten. Nogenlunde samme syn har M1 på museumsbesøg. For ham kan disse besøg være meget trængt,

hvor mange besøgende står og kigger på samme billede. M1 vil, som tidligere beskrevet, have et personligt rum, når han ser på kunst. M2 ser, ligesom K2, at SMK Friday formår at bringe to oplevelsesmæssige parametre i spil til deres arrangementer. De nævner begge det uformelle ved at mennesker mødes, drikker øl og det andet er det læringsmæssige udbytte, som de tager med hjem fra de oplevelsestilbud, der måtte være den aften. For M2 og K2 formår SMK som fremstillingsmedium, at formidle og bryde dens egne rammer, for hvordan et museum kan opleves. Den uformelle stemning som M2 italesætter, påvirker en social adfærd hos de besøgende og dette bevirker en ændring i rummets funktion. SMK tjener som fremstillingsmedium, men ud fra en ændret ramme end hvad SMK plejer at gøre. Denne ændrede oplevelsesmæssige ramme er det oplevelsesdesign, som påvirker de besøgende. Det skaber en sansemæssig udfordring hos de besøgende, idet atmosfæren og det rummets æstetik bevirker at SMK sanses anderledes. M2 havde været til en dokumentar kl. 16:30 om SMKs fysiske rammer og en Art Talk med Bjørn Nørgaard kl 17:30. M2 nævner i nedenstående citat igen det læringspotentiale, som SMK Friday har og giver gennem de oplevelsestilbud, som er i aftenens program.

Jeppe: Hvilke af SMK Fridays arrangementer har du gjort brug af?

M2: Du tænker på hvilke ting jeg har set?

Jeppe: Ja her i programmet.

M2: Så skal jeg lige have programmet frem jeg var til den her dokumentar klokken 16:30 også så jeg Bjørn Nørgaard også var jeg til den her art talk med Sara og det er hvad jeg har nået indtil videre de her to ting.

Jeppe: Hvad var dine indtryk de her tiltag?

M2: Jamen fantastisk elsker det her miks jeg synes det er en super ide at blande det på den her måde man kan sige at mange af dem som kommer her i aften kommer nok først og fremmest for det sociale og ikke så meget for det faglige indhold men det lidt de får med er bedre end ingenting.

Jeppe: Er der noget du blev overrasket over?

M2: Sidste gang var der live musik det kan se i programmet det bliver der ikke i aften det er synd det løfter stemningen endnu en tand. (Interview 3, linje 9-16)

At der er et læringsudbytte, samtidig med at der er en social og uformel omgang, skaber to pararelle kropslige tilstedeværelser. Som sagt er der ifølge Gernot Böhme et kropslig tilstedeværelsesrum, hvor der tilhøre tre rum (handlingernes, stemningernes og sansningernes rum). Alt efter subjektets

emotionelle tilstand og forventninger, herunder en oplevelsesmæssig intention med SMK Friday. Med afsæt i Böhme, vil jeg argumentere for at, disse rum er styret efter subjektets emotionelle tilstand da subjektet er styret ud fra sin egen ageren og kropslige rettethed, mod de fænomener som SMK Friday byder på.

Som tiltag og oplevelse, havde koncerten ved sidste SMK Friday (19/2) en atmosfærisk betydning for M2. For ham løftede det stemningen og det gav en speciel atmosfære. At der ikke var koncert den aften, hvor jeg interviewede de besøgende, gav ifølge M2 en atmosfærisk og emotionel forandring for hvordan SMK Friday påvirkede M2.

Som beskrevet i det indledende afsnit, havde koncerten en æstetisk indvirkning på SMK som fremstillingsmedium, da der forekom en ubestemmelig atmosfære og stemning over SMK.

Jeppe: Er der noget du blev overrasket over?

M2: Sidste gang var der live musik det kan se i programmet det bliver der ikke i aften det er synd det løfter stemningen endnu en tand.

Jeppe: Det giver en speciel atmosfære

M2: Det gør det ... (Interview 3, linje 15-18)

Akustikken ændrede sig, fra en normal og rolig stemning, til at have en anden oplevelsesmæssig ramme, hvor koncerten gjorde op med en vant forestilling for, hvad museer er og kan være.

Som fremstillingsmedium og rum er M2 reflektiv over SMKs arkitektoniske funktion og hvordan dette tjener som fremstillingsmedium. M2 er kropslig orienteret i sin tilstedeværelse, for den sanselige påvirkning som SMK giver til oplevelsen. De besøgende bliver, ifølge M2 ufrivilligt inddraget i SMKs arkitektoniske fremstilling, idet stedet og rummene er et kunstværk i sig selv.

Oplevelsens indvirkning på subjektet

Nedenstående citat viser, at M1 og K1 ikke er orienteret i SMK Fridays program for denne aften, udover at M1 ved, at det har noget med arkitektur at gøre.

M1: Ja vi kommer for at se hvad der sådan sker og følge flowet.

Jeppe: Så I orientere jer ikke inden hvad temaet er?

K1: Jeg har ikke gjort det. Har du? (spørgsmål rettet mod M1)

M1: Næ ikke rigtigt så godt der var noget med arkitektur men ellers ikke rigtig.

(Interview 1, linje 16-19)

Som sagt er M1 og K1 kropsligt rettet mod de tilbud, der er at finde på SMK, men ud fra ovenstående citat, kan det tolkes, at M1 vil opleve SMK Friday på egen hånd. Det er på M1's præmis, at oplevelser skal komme. En orientering for, hvad aftenens program havde at byde på, var derfor ikke en nødvendighed for M1. Ud fra M1's udtalelser kan det tolkes, at SMK Fridays oplevelsesdesign med alle de arrangementer, de har, tilbyder på en aften, måske kan være for overvældende, og at denne overflod af oplevelsestilbud fra SMK, kan være for overvældende og være skyld i passivitet hos M1. M1 er med andre ord tilfreds med at følge flowet for aftenen. Kropsligt er M1 og K1 rettet mod deres egne forventninger, for hvad SMK Friday byder på. Ifølge Jantzen et al. model, er M1 og K1 ikke indstillet på at lade sig forundre. Deres holdning overfor SMK Friday er indstillet efter personlige overvejelser, hvor hvad denne aften skal give dem.

Ligesom under koncerten, hvor de besøgende kom og hurtigt gik igen, udviser M1's og K1's med deres refleksivitet, samme adfærd. Eftersom SMK bød på sansemæssige oplevelser i forskellige rum, var der mange ting, som skulle opleves den aften. For M1 og K1 kan det også have en betydning, for hvorvidt om de var parate til at opleve de tilbud som SMK Friday kunne tilbyde den aften.

Jeppe: Havde I nogle forventninger til denne aften?

K1: Ikke specielt

M1: Næ.

K1: Vi ville bare sådan se om teltet var åbent eller sådan også ville vi se på de forskellige tilbud der var. (Interview 1, linje 12-15)

Ovenstående citat kan tolkes som en passivitet hos K1. Med afsæt i Jantzen et al model (forundring, forandring og forvandling), kan det argumenteres, at M1 og K1 ikke kan blive forundret over SMK Friday som oplevelse, eftersom det er anden gang de er her. På det tidspunkt, hvor jeg interviewede, havde de endnu ikke oplevet nogle af de oplevelsestilbud, som var på aftenens program, kun at de havde i sinde at deltage i et. For at en oplevelse kan indtræde hos subjektet, skal subjektet være kognitivt indstillet til at opleve. Subjektets emotionelle tilstand, har indflydelse på, hvordan oplevelsen påvirker subjektet. Og eftersom der var mange forskellige oplevelsestilbud denne aften,

kan der fra subjektets kropslige tilstedeværelse være udfordringer i at finde et oplevelsestilbud, som svarer til subjektets emotionelle tilstand. Med udgangspunkt i denne emotionelle tilstand, må den besøgende være parat til oplevelser som bryder, da den besøgende ikke er indstillet til at opleve. Som f.eks. M1 og K1 der ankommer til SMK Friday uden forventninger, for hvad de vil opleve denne aften. M1 syntes ikke at være parat til at opleve SMK Friday. Men eftersom M1 ikke har nogen forventninger, kan oplevelsen næsten kun forundre M1, da M1 ikke har noget at forholde sig til. Denne påstand bekræfter M1 med at sige følgende:

M1: Ja vi kommer for at se hvad der sådan sker og følge flowet. (Interview 1, linje 16)

M1 er, udover ikke at have nogen forventninger til i aften, indstillet på at følge flowet og se hvad der sker. M1 er kropsligt til stede uden forventninger, hvor hvad SMK byder på. SMK Fridays oplevelser kan derfor påvirke M1's sanselige erkendelse og derigennem påvirke M1's psykiske struktur, for hvordan SMK Friday opleves. Den oplevelsesmæssige ramme påvirker M2's kropslige tilstedeværelse. SMK som fremstillingsmedium iscenesætter, ifølge M2, de besøgende som en aktiv deltager af SMK som sted og som kunstværk. M2's udtalelse kan således tolkes, at M2's syn på SMK som oplevelsesmæssig ramme og fremstillingsmedium, også har en æstetiske indvirkning på de besøgende gennem det oplevelsesdesign, som SMK skaber ved hjælp af deres bygninger. Bygningen hvor dj'en, øl- og madboderne og den store skærm hvorpå grafiske og kunstneriske fremstillinger bliver projekteret op på, er ifølge M2 *lige midt i sammenstødet*, som binder de to bygninger sammen, mellem den gamle oprindelige bygning og den nye tilføjelse.

Jeppe: Som oplevelse og sted hvilken oplevelsesmæssig ramme syntes du at SMK sætter for et arrangement som det her.

M2: Det er jo en fantastisk bygning mødet mellem den gamle bygning og den nye arkitektur vi står lige midt i sammenstødet der er forbundet af glas og det er jo en af de smukkeste bygninger offentlige bygninger i København netop fordi at det i sig selv er i kunstværk og et stykke arkitektur der kan man næsten ikke ønske sig en bedre ramme for et arrangement som det her.

Jeppe: Atmosfærisk indgår vi også i kunstværket?

M2: Helt eventyrligt og lyssætningen har de gjort meget ud af den her gang ikke at der kan gøres mere det vil jeg tro at der måske kunne nok ... (Interview 3, linje 21-24)

Hos M2 sker der en forundring og forandring. Forandringen ligger i, at M2 er reflektiv undrende over sin egen kropslige tilstedeværelse, ved at indgå som besøgende, i SMKs arkitektoniske kunstværk, som en del af denne oplevelsesattraktion samme med de andre besøgende. Som tidligere nævnt er der noget ubestemmeligt over et begreb som atmosfære, noget som vi ikke kan sætte ord på, uden det bliver for vagt. Men ifølge ovenstående citat fra M2, indgår de besøgende i SMKs arkitektur som kunstværk. Og der er hos M2 en indadrettet følt erkendelse, der påvirker den måde, som M2 oplever SMK som sted på. M2's refleksive undren over sin kropslige væren-i-verden og forvandling ifølge Jantzens model, giver M2 en emotionel forandring, i og med at, at M2 beskriver SMK som en af de smukkeste offentlige bygninger og at man ikke kunne ønske sig en bedre ramme for et arrangement som dette.

Diskussion

Som jeg skrev i starten af dette speciale, vil jeg i dette afsnit, diskutere betydningen af at individet bliver involveret i oplevelsen. Den første generations oplevelsesteoretikere, som f.eks. Pine og Gilmore, mente at de besøgende skulle være et passivt publikum, som overværede et ”teaterstykke”, som blev fremført af de ansatte. Oplevelsen er her, hvordan oplevelsen under teaterstykket, bagefter blev husket hos de besøgende, som overværede dette teaterstykke. Oplevelsesværdien kom, ifølge Pine og Gilmore, bagefter denne forestilling. Dette er mere et butikskoncept, hvor de besøgende får en merværdi, i form af en oplevelse, når de køber et givent produkt. Oplevelsen vil her, alt efter oplevelsens værdi, have en negativ eller positiv indflydelse på køberen af produktet. I kontrast til dette, opsøger vi oplevelser, der er lidt mere komplekse og vi er derfor blevet mere opsøgende efter oplevelser, som inddrager hele vores sansende krop. Vi efterspørger en stimulus, som kun oplevelsessteder, der inddrager vores sansende kroppe, kan give.

At vi sanser oplevelsen, giver os som besøgende en kropslig og sanselige erkendelse. Vi føler på egen krop og lærer af denne oplevelse, hvis den formår at skabe en forundring over den indvirkning, som oplevelsen måtte have og ifølge Jantzen et al., er vi hele tiden på vej, mod nye oplevelser. Oplevelser er ikke bare noget, som vi opsøger på egen hånd. Oplevelser er også noget, som vi er begyndt at give til hinanden i form af gavekort til diverse oplevelser. En orientering mod oplevelser, har skabt et marked, for oplevelsessøgende individer, som søger en tilfredsstillelse at købe og dele oplevelser med hinanden. Oplevelser er det, som ikke hører til hverdagen. Oplevelser foretager vi når vi har fri. At vi derfor søger oplevelser, kan skyldes at vores hverdag er blevet en rutine. Oplevelser kan være mange ting, f.eks. at gå i biografen, tage på ferie eller at købe en ting. Oplevelser tilføjer livet noget spændende, noget nyt eller noget vi er vant til. Med denne undersøgelse jeg har foretaget, søgte de besøgende, jeg interviewede sansemæssige og stimulerende oplevelser. De havde derudover et oplevelsesmæssigt behov i at tillærer sig ny viden.

Som jeg skrev i indledning, er SMK ramt af en markedsorientering. Det er de blevet i kraft af regeringens besparelser og SMK indfører nu, på bekostning af denne besparelse, entrébetaling pr. 1. juni. Dette kommer til at betyde, at de nu kommer til at indgå på samme vilkår, som andre oplevelsesattraktioner som Zoo, forlystelsespark m.m. For at kunne begå sig i denne konkurrence, må SMK tilbyde en anden oplevelse, som kan påfører en sansemæssig og atmosfærisk indvirkning på de besøgende, som træder udover den normal sfære, som kan være på et museum. Dog står SMK

Friday som oplevelse i kontrast til den hovedudstilling, som SMK havde, da jeg foretog min undersøgelse. Hovedudstillingen hed *Tæt på – Intimiteter i kunsten*. Det var udstilling som krævede fordybelse og denne udstilling virkede derfor malplaceret, da SMK indbyder til det modsatte, med deres mange oplevelsestilbud og sanseindtryk.

SMK som oplevelsesattraktion og institution er begunstiget med dens unikke rum og tilhørende atmosfære. SMK kan med der oplevelser kun forundre, da der hersker en almindelig forståelse af, hvad SMK er og skal. Derfor vil deres oplevelse, som SMK Friday kun forundre de besøgende, da det ikke lever op til denne opfattelse, hvad et museum kan.

Konklusion

Efter at have undersøgt, hvordan SMK Friday som oplevelse påvirker de besøgende, vil jeg her, sammenfatte min undersøgelse til en konklusion.

SMK Friday formår at lade de besøgende indtræde i rummet som fremstillingsmedium med deres kropslige tilstedeværelse. Dette gør de ved, at SMK Friday involverer og aktiverer de besøgende med den atmosfære og de oplevelsestilbud, som SMK Friday har. Det er gennem denne involvering, at de besøgende bliver kropslige bevidste om deres egen og de andre besøgendes ageren i forhold til oplevelsestilbuddet. De besøgende ser sig selv, som individer med relationel forbindelse til de andre besøgende gennem den oplevelsesmæssige ramme, som SMK som sted og deres oplevelse SMK Friday sætter. SMK Friday formår dermed, at skabe en ramme, hvor de besøgende kan identificere sig med de andre besøgende. Dette gjaldt for K1, som så sig selv som den gruppe af mennesker, som aktivt vælger SMK Friday på baggrund af egne interesser. Det æstetiske udtryk og atmosfæren i oplevelsen, var for nogle af dem, som jeg interviewede, noget der skabte forundring. M1 var f.eks. forundret over, at et museum som SMK, kan have en atmosfære og stemning, som svarer til en fredagsbar. Det æstetiske udtryk og atmosfæren skabte en forundring, da de besøgende trak på tidligere oplevelser, hvor de havde oplevet noget lignende. De besøgende som jeg interviewede, fik sat ord på det vage og ubestemmelige ved atmosfære, ved netop som M1 at omtale SMK Friday som en fredagsbar. Hvilket er et udtryk fra tidligere indlæring, hvor lignende oplevelser bliver taget i brug, som referencepunkter Denne forundring for oplevelsen og for den ændrede atmosfære hos SMK, gjorde at oplevelsen skabte en forandring hos de besøgende. Denne ændring må have udvidet de besøgendes forståelse for, hvordan et museum også kan agere.

De besøgende som jeg interviewede, var refleksive over den nye oplevelsesmæssige ramme, som SMK sætter op med SMK Friday. SMK's rolle som museum og den ændrede ramme, hvor de oplevelsesmæssige tiltag som dj, mad- og ølboder, art talks m.m., udgør SMK Fridays hovedingredienser i oplevelsen. De som jeg interviewede fandt deres egne behov, for at blive kropsligt involveret i SMK Friday. Deres kropslige tilstedeværelse i oplevelsen fandt de i handlingernes og sansningernes rum, hvor de kunne sanse og lære noget om kunst gennem de forskellige art talks, som SMK Friday havde på programmet. SMK Friday formår med disse tiltag, at skabe en anden kontekst. Disse tiltag er med andre ord med til at de-automatisere den normale og vantekulturelle adfærd, der ellers er på et museum. Med andre ord træder SMK som kulturel

institution ud af sin normale position som museum. Dette er skaber en forundring og forandring hos de besøgende, at disse tiltag, som art talks og dj, netop er med til at de besøgende sanser SMK på en anden måde. SMK Friday skaber en anden oplevelsesmæssig situation, hvor de besøgende har tid og rum til at sanse, og gå på opdagelse. Museet bliver med de mange tilbud et dynamisk sted, hvor de besøgende går fra tilbud til tilbud, i jagten på oplevelser der kan tilfredsstille. Det som også kendetegner de besøgende, er behovet for at lære. Der er dermed et læringsaspekt, hvor de besøgende lærer gennem oplevelser, hvor de ifølge Jantzen et al. model, indtræder i en forundring, forandring og forvandling i forhold til oplevelsen og tilegnelsen af ny viden. Som fremstillingsmedium udgjorde SMKs arkitektoniske bygninger en anden oplevelsesmæssig ramme, for de som kom og oplevede SMK Friday. Dette var med til at forvandle de besøgendes sanselige påvirkning. I forhold til de besøgende, havde deres emotionelle tilstand en betydning, for om de var parate til at opleve. M1 og K1 var ikke emotionelle parate til at opleve. De søgte i stedet at følge flowet og se hvordan aftenen forløb. De var styret af deres egne behov og et personligt frirum, når de skulle opleve. De ønskede en privat oplevelse.

Litteraturliste

Bøger

Bille, M. & Sørensen, T. (2012). *Materialitet – en indføring i kultur, identitet og teknologi*, Frederiksberg, Samfundslitteratur.

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2010). *Kvalitative metoder – en grundbog*, København, Hans Reitzels Forlag.

Collin, F. & Køppe, S. (2014). *Humanistisk videnskabsteori*, København, Lindhardt og Ringhof Forlag A/S.

Egebak, N. (1964). Maurice Merleau-Ponty og fænomenologien. *Perspektiv*, vol. 12, no. 3, s. 34-37.

Hansen, K. (2011). *Den meningsfulde oplevelse*, Aarhus Universitetsforlag.

Hornstrup, C. & Storch, J. (2001). Kapitel 4 Samtalens teoretiske bagland, *Udviklingssamtaler i grupper*, Jurist- og økonomiforbundet.

Jantzen, C. & Arendt Rasmussen, T. (2007). *Oplevelsesøkonomi – vinkler på forbrug*, Aalborg Universitetsforlag.

Jantzen, C., Vetner, M. & Bouchet, J. (2012). *Oplevelsesdesign*, Frederiksberg, Samfundslitteratur.

Kristiansen, S. & Krogstrup, H. (2009). *Deltagende observation*, København, Hans Reitzels Forlag.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Interview*, København, Hans Reitzels Forlag.

Merleau-Ponty, M (1969). *Tegn – udvalgte essays*, København, Bibliotek Rhodos.

Molly-Søholm, T., Stegeager, N. & Willert, S. (2012). *Systemisk ledelse – teori og praksis*, Frederiksberg, Samfundslitteratur.

Olesen, J. (2002). Kroppens filosofi: med baggrund i Maurice Merleau-Pontys forfatterskab. *Kognition & pædagogik*. Årg. 12, nr. 43, (s. 30-39).

Pine, J. & Gilmore, J. (1999). *Work is theatre & every business a stage*, Harvard Business School Press.

Skot-Hansen, D. (2013). *Museerne i den danske oplevelsesøkonomi*, Frederiksberg, Samfundslitteratur.

Hjemmesider

Dagbladet Information: <https://www.information.dk/debat/2008/02/meningsfulde-oplevelse>, besøgt den 27/5/2016 kl. 16:47.

Statens Museum for Kunst: <http://www.smk.dk/besoeg-museet/praktisk-information/>, besøgt den 27/5/2016 kl. 16:48.

Statens Museum for Kunst: <http://www.smk.dk/besoeg-museet/smk-fridays/>, besøgt den 27/5/2016 kl. 16:49.

Danmarks Radio: (<http://www.dr.dk/nyheder/kultur/kunst/snart-er-det-slut-med-gratis-entre-paa-af-landets-stoerste-museer>), besøgt den 27/5/2016 kl. 16:53.